

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2022

(מידע שוטף על בנק ישראל)

ירושלים - תמוז התשפ"ג - יוני 2023

**הממונה על העמדת מידע לרשות הציבור, על טיפול בבקשות לקבלת מידע ועל יישום
הוראות חוק חופש המידע
דוח שנתי - 2022**

תוכן עניינים

3	מען לפניות הציבור:
5	הנהלת בנק ישראל
6	תפקידי בנק ישראל
10	גופים המייעצים לבנק ישראל
11	חטיבת המחקר
13	מערכת נתוני אשראי
16	חטיבת השווקים
18	הפיקוח על הבנקים
34	החטיבה למידע ולסטטיסטיקה
36	חטיבת משאבי אנוש ומנהל
38	החטיבה לטכנולוגית המידע
40	מחלקת המטבע
42	אגף חשבונות
43	מחלקת מערכות תשלומים וסליקה
47	מחלקת תקשורת הסברה וקשרי קהילה
52	ריכוז נתונים על בקשות מידע לבנק ישראל 2021-2022
	ביצוע תקציב הבנק לשנים 2023-2022
	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
	מאגרי מידע בבנק בהתאם לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
54	פרסומי בנק ישראל

מען לפניות הציבור:

ת"ד 780 ירושלים 9100701
נחלת בנימין 69, ת"ד 1604 תל-אביב 61015
יבנה 20, ת"ד 1604 תל-אביב 61015
הממונה על העמדת מידע לרשות הציבור:
עו"ד רונן ניסים ronen.nissim@boi.org.il

טל': 02-6552211 פקס: 02-6528805
טל': 03-5640610 פקס: 03-5603518
טל': 03-5640610 פקס: 03-5661110
טל': 02-6552766 פקס: 02-6520858

אחראים על טיפול בפניות הציבור על פי חוק חופש המידע (לפי חטיבות):

חטיבת המחקר:	ד"ר איל ארגוב	טל': 02-6552604 פקס: 02-6669604
חטיבת השווקים:	גב' פרנסואז בן צור	טל': 02-6552316 פקס: 02-9666316
החטיבה למידע ולסטטיסטיקה:	גב' שלי רייס-בראל	טל': 02-6552512 פקס: 02-6669512
חטיבת הפיקוח על הבנקים:	גב' טל הראל-מתתיהו	טל': 02-6552681 פקס: 02-6669617
מחלקת המטבע:	מר ליאור ליכטמן	טל': 02-6552899 פקס: 02-6552743
חטיבת משאבי אנוש ומנהל:	גב' מיטל הראל	טל': 02-6552926 פקס: 02-6669126
החטיבה לטכנולוגיית המידע:	מר גיא גרשון	טל': 02-6552227 פקס: 02-6669548
אגף חשבות:	רו"ח רעות סלע	טל': 02-6552947 פקס: 02-6669327
מחלקת מערכות תשלומים		
וסליקה:	גב' שירי חדש	טל': 02-6552800 פקס: 02-66693924
הביקורת הפנימית:	רו"ח שי רוזנשטוק	טל': 02-6552977 פקס: 02-6552163
המחלקה המשפטית:	עו"ד רונן ניסים	טל': 02-6552766 פקס: 02-6520858
מערכת נתוני אשראי:	רו"ח טלעת אבוליל	טל': 03-5640701 פקס: 02-6669193

בנק ישראל – הממונה על חופש המידע – דוח שנתי 2022

שם היחידה:	אמצעי יצירת קשר א'	אמצעי יצירת קשר ב'
היחידה לפניות הציבור בביקוח על הבנקים	טל : 02-6552680	פקס : 02-6669077
דוברות והסברה כלכלית	טל : 02-6552713	u-dovrut@boi.gov.il
נציבות תלונות הציבור של בנק ישראל	טל : 02-6552977	פקס : 02-6552163 טופס פנייה מקוון נמצא באתר הבנק
פניות בנושא מידע וסטטיסטיקה כלכלית	דוא"ל : statistics@boi.org.il	
מידע על חשבונות מוגבלים	בטלמסר : 02-373-1000	באינטרנט : https://www.boi.org.il/information/restricted/accounts
בנקאות ותשלומים – מידע ושירות לצרכן	באינטרנט : https://www.boi.org.il/information/bank-paymnts	
מערכת נתוני אשראי – קבלת מידע וביצוע פעולות היחידה לפניות הציבור של מערכת נתוני אשראי	באינטרנט : www.creditdata.org.il	מוקד טלפוני : *6194 077-6093720
מידע בנושא מערך התשלומים והסליקה	דוא"ל : infops@boi.org.il	
מדור מלוות מדינה המדינה באגף החשבות	טל : 02-6552121 דוא"ל : milvot@boi.org.il	פקס : 02-6669499
מידע על זכויות מלוות חובה	באינטרנט : https://www.boi.org.il/information/state-loans-bonds	
רח' בנק ישראל 2 קבלת קהל : ימים א'-ה' בין השעות 09:00-13:00		
קופות בנק ישראל	טל : 02-6552847	פקס : 02-6552036
רח' בנק ישראל 2 קבלת קהל : ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:00		
פניות בנושא מטבע	דוא"ל : Contact_currency@boi.org.il	מוקד טלפוני : 1-800-300018
מענה קולי בנושא שערים יציגים : מכל מקום בארץ במחיר שיחה מקומית	טל : 02-373-2000	
מרכז מבקרים לימודי	טל : 03-5640781	
מרכז המבקרים פתוח בימים א-ה, למעט ערבי חגים וחגים, בין השעות 09:00-16:00. הסיוורים במרכז אינם כרוכים בתשלום, אך טעונים תיאום מראש בטלפון או בדוא"ל : mevakrim@boi.org.il למידע נוסף : https://www.boi.org.il/bank-of-israel/education הערה : ניתן לתאם ביקורים וימי עיון עם צוות המרכז ; ההרצאות תינתנה או בבניין הבנק בתל אביב או אצל המזמין.		
אתר בנק ישראל באינטרנט : https://www.boi.org.il		

הנהלת בנק ישראל

(נכון ליוני 2023)

חברי הנהלת הבנק

פרופ' אמיר ירון - נגיד בנק ישראל

אנדרו אביר - המשנה לנגיד

שולמית גרי - מנכ"לית

דני אחיאשילי - המפקח על הבנקים

ד"ר עדי ברנדר - מנהל חטיבת המחקר

ד"ר גולן בניטה – מנהל חטיבת השווקים

ד"ר איל רוזן - מנהל החטיבה למידע ולסטטיסטיקה

ליאור ג'ורג'י - מנהל החטיבה לטכנולוגיית המידע

רון קופמן - מנהל חטיבת משאבי אנוש ומינהל

עו"ד טידה שמיר - היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

רו"ח שי רוזנשטוק - המבקר הפנימי ונציב תלונות הציבור

עודד סלומי - מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה

לימור גולדשטיין - מנהלת מחלקת המטבע

רו"ח איל חדד – הממונה על שיתוף בנתוני אשראי

נורית פלטר-איתן - מנהלת מחלקת תקשורת, הסברה וקשרי קהילה

לנה קרופאלניק – מנהלת המחלקה לניהול הקרן לאזרחי ישראל

מטה הנגיד

ד"ר עודד כהן - ראש המטה לנגיד

אסתי שורץ - מזכירת הוועדה המוניטרית והמועצה המנהלית

תפקידי בנק ישראל

לאחר קום המדינה נדונה במשרד האוצר שאלת הקמתו של בנק מרכזי, שכינויו אז – הבנק הממלכתי. בלחץ המאורעות נדחה הדבר, אך הצורך המיידי לבעיית הנפקת מטבע של המדינה הצעירה זירז את חקיקת "פקודת שטרי בנק, תשי"ח-1948". הפקודה הסדירה את הסמכות להנפיק שטרי כסף באמנה בין הממשלה ו"בנק אנגלו-פלשתינה" – לימים "בנק לאומי לישראל".

חוק בנק ישראל התשי"ד-1954 אושר בכנסת ב-24 באוגוסט 1954, ונכנס לתוקפו ב-1 בדצמבר של אותה שנה. עם הקמת בנק ישראל הועברו אליו מחלקת ההוצאה מ"בנק לאומי לישראל" ויחידת המפקח על הבנקים ממשרד האוצר. הפיקוח על מטבע חוץ הועבר לבנק ישראל בשנת 1978.

בשנת 2010 אושר בכנסת חוק בנק ישראל החדש (חוק בנק ישראל, התשי"ע-2010), והוא נכנס לתוקפו ב-1 ביוני 2010. על פי החוק החדש, מטרות הבנק הן:

1. לשמור על יציבות מחירים, וזאת כמטרה מרכזית;
2. לתמוך במטרות אחרות של המדיניות הכלכלית של הממשלה, במיוחד צמיחה, תעסוקה וצמצום פערים חברתיים, בתנאי שלדעת הועדה לא תהיה בכך פגיעה בהשגת יציבות המחירים לאורך זמן; לעניין זה, "יציבות מחירים לאורך זמן" – מצב שבו צופה הוועדה, על בסיס המדיניות המוניטרית שקבעה, ששיעור האינפלציה יהיה בתחום יציבות המחירים ... בתוך תקופה שלא תעלה על שנתיים;
3. לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ו בפעילותה הסדירה.

החוק מגדיר גם את תפקידי הבנק:

1. לנהל את המדיניות המוניטרית;
2. להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהלן;
3. לתמוך בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל;
4. לשמש בנקאי של הממשלה;
5. להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק, במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן;
6. להנפיק מטבע, להסדיר את מערכת המזומנים במשק ולכוונה;
7. לקיים את הפיקוח וההסדרה של מערכת הבנקאות על פי סמכויותיו לפי חוקי הבנקאות ולפי כל דין אחר;
8. להקים ולנהל מאגר נתוני אשראי ולבצע פיקוח ואסדרה של מערך השיתוף בנתוני אשראי;
9. ניהול נכסי הקרן לאזרחי ישראל.

מספר עובדים בבנק ישראל כיום: 974.

893 משרות (מלאות מצטברות, נכון ליוני 2023).

נגיד בנק ישראל

חוק בנק ישראל מדגיש את עצמאותו של הבנק בבחירת פעולותיו ובהפעלת סמכויותיו לשם השגת מטרותיו ולמילוי תפקידיו. נגיד בנק ישראל מתמנה בידי נשיא המדינה, על פי המלצת הממשלה, לתקופת כהונה של חמש שנים.

הנגיד מופקד על ניהולו של בנק ישראל, ומכהן גם כיושב ראש הוועדה המוניתרית וכחבר במועצה המנהלית. הנגיד משמש, על פי החוק, גם יועץ לממשלה בעניינים כלכליים, ולפיכך הוא משתתף בישיבות ועדת השרים לענייני כלכלה ובדיוניה הכלכליים החשובים של הממשלה.

הוועדה המוניתרית

הוועדה המוניתרית הוקמה על פי חוק בנק ישראל, התש"ע-2010.

הוועדה המוניתרית מונה, על פי החוק, שישה חברים: הנגיד, המשנה לנגיד, עובד הבנק שמונה על ידי הנגיד ושלושה חברים מקרב הציבור.

חברי הוועדה בשנת 2022: פרופ' אמיר ירון - הנגיד; מר אנדרו אביר - המשנה לנגיד; פרופ' מישל סטרבצ'ינסקי - מנהל חטיבת המחקר; פרופ' משה חזן - חבר הוועדה מקרב הציבור; פרופ' צבי הרקוביץ - חבר הוועדה מקרב הציבור; פרופ' נעמי פלדמן - חברת הוועדה מקרב הציבור.

תפקידי הוועדה המוניתרית:

1. לקבוע את המדיניות להשגת מטרות הבנק, ובכלל זה את המדיניות המוניתרית;
2. לעקוב אחר ביצועה של המדיניות שנקבעה, לבחון מפעם לפעם, את ההתפתחויות המוניתריות והכלכליות ואת ההתקדמות להשגת יעדי המדיניות, ולדון בנושאים אחרים הקשורים לכך;
3. להחליט על הפעולות לפי חוק בנק ישראל, התש"ע-2010, שעל הבנק לנקוט כדי להשיג את מטרות הבנק; החלטת הוועדה על שיעור הריבית הנקבעת לצורכי המדיניות המוניתרית (להלן - שיעור הריבית) תהיה לתקופה נקובה, ובתום התקופה תחליט הוועדה אם לשנות את שיעור הריבית או להשאירו לתקופה נקובה נוספת.
4. כל תפקיד אחר שהוטל עליה בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, לרבות בעניינים אלה: קבלת פיקדונות ומתן אשראי כאמור בסעיף 36(3) עד (5) לחוק, מתן הוראות בדבר החזקת נכסים נזילים כאמור בסעיף 38, ניהול יתרות מטבע חוץ כאמור בסעיף 40, והתערבות במסחר בשוק מטבע החוץ כאמור בסעיף 53.

המועצה המינהלית

המועצה המינהלית הוקמה על פי חוק בנק ישראל, התש"ע-2010.

המועצה המינהלית מונה, על פי חוק, שבעה חברים: הנגיד, המשנה לנגיד וחמישה חברים מקרב הציבור.

חברי המועצה בשנת 2022: פרופ' יהושע שמר – יושב ראש המועצה; גב' סגי איתן – חברה מקרב הציבור; פרופ' אמיר ירון – הנגיד; מר נעים נג'אר – חבר מקרב הציבור; מר אנדרו אביר – המשנה לנגיד; פרופ' שרון רבין מרגליות – חברה מקרב הציבור; מר מוטי בסר – חבר מקרב הציבור.

תפקידי המועצה המינהלית:

1. לפקח על ההתנהלות התקינה והיעילה של הבנק.
2. לדון בתכנית העבודה השנתית של הבנק.
3. לאשר את התקציב השנתי לפעילות המנהלית של הבנק.
4. לאשר את הדוח הכספי השנתי של הבנק.
5. לאשר את תנאי השכר של עובדי הבנק והשינויים שיחולו בהם, לרבות התנאים הנלווים, וכן את מבנה השכר בבנק.
6. למנות לבנק מבקר פנימי, לפי הצעת ועדת הביקורת; המועצה מוסמכת להפסיק את כהונת המבקר הפנימי לפי סעיף 12(א)(3) לחוק הביקורת הפנימית.
7. לדון ולהחליט בהמלצות של ועדת הביקורת.
8. למנות צוות לתיקון ליקויים כמשמעותו בסעיף 21א(ב) לחוק מבקר המדינה; בראש הצוות לתיקון הליקויים יעמוד הנגיד.
9. למנות רואה חשבון מבקר חיצוני לבנק ולסיים את העסקתו.
10. למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליו בחוק.

ועדת הביקורת

ועדת הביקורת הוקמה על פי חוק בנק ישראל, התש"ע-2010.

חברי ועדת הביקורת מתמנים, על פי חוק, על ידי המועצה המינהלית מבין חברה שמקרב הציבור ומספר חברה אינו יכול לפחות משלושה. יו"ר המועצה אינו יכול להימנות על חברי הוועדה.

חברי ועדת הביקורת בשנת 2022: מר נעים נג'אר - יו"ר הוועדה; גב' סגי איתן (סיימה את כהונתה כחברת ועדת הביקורת בחודש יוני 2022); פרופ' שרון רבין מרגליות; מר מוטי בסר.

תפקידי ועדת הביקורת:

1. להמליץ למועצה, לאחר התייעצות עם הנגיד, על מועמד לתפקיד המבקר הפנימי של הבנק.

2. לדון בתוכנית העבודה השנתית של המבקר הפנימי, ולהמליץ למועצה על התקציב ותקן כוח האדם הנכון לביצועה.
3. לאשר חריגה, מטעמים שיירשמו, מהחובה שחלה על הנגיד, המשנה לנגיד וחברי הוועדה המוניטרית מתוקף סעיף 11(ב)(5) ו-17 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, בעניין החזקת ניירות ערך.
4. לעמוד על ליקויים בניהול הבנק ולהציע למועצה דרכים לתיקונם; לשם כך תדון ועדת הביקורת, בין השאר, בדוחות ביקורת של מבקר המדינה, בדוחות הביקורת של המבקר הפנימי של הבנק, בדוחות רואה החשבון המבקר של הבנק, תערוך מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה של המבקר הפנימי, וכן תדון בנושאים שיובאו לפניה בידי המועצה או בידי הנגיד; דיון כאמור יתקיים בהתייעצות, בין השאר, עם המבקר הפנימי או עם רואה החשבון המבקר, לפי העניין.

גופים המייעצים לבנק ישראל

לצד הגופים הפועלים בתוך הבנק, מסייעות לפעולות הבנק מספר ועדות ציבוריות בנושאים שונים:

הוועדה לתכנון שטרי כסף, מעות ומטבעות זיכרון - ממונה בידי נגיד בנק ישראל, ומייעצת לו בענייני עיצוב השטרות והמטבעות. חבריה הם מומחים מתחומי המשפט, הארכיאולוגיה, הנומיסמטיקה, העיצוב, האדריכלות, ההיסטוריה, העיתונות ועוד.

ועדה מייעצת לענייני בנקאות - ממונה ע"י נגיד בנק ישראל ע"מ לייעץ לו ולמפקח על הבנקים בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות. הועדה מורכבת מחברים שהנגיד ממנה, ובדרך-כלל בין חבריה נציגי התאגידים הבנקאיים. בוועדה חברים נציג של משרד האוצר, ולעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) - נציג לקוחות שממנה שר האוצר. דיוניה של הוועדה או של ועדת משנה שלה סודיים.

ועדת רישיונות - פועלת מכוח סעיף 5 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן – חוק הבנקאות (רישוי)) ומשמשת כוועדה מייעצת לענייני רישוי בנקאי. הוועדה מונה חמישה חברים, מבין חברי הוועדה המייעצת לענייני בנקאות שאותם ממנה הנגיד, ושאינם נציגי התאגידים הבנקאיים. תפקידי הוועדה מפורטים בחוק הבנקאות (רישוי) ובפקודת הבנקאות, 1941. בין תפקידיה, לייעץ לנגיד במתן רישיונות לתאגידים בנקאיים ולסולקים וכן היתרי שליטה והיתרי החזקה בגופים אלו. בנוסף, לייעץ לנגיד במקרים בהם החליט שלא לתת לאדם לעשות שימוש במילה בנק. הוועדה גם מייעצת למפקח על הבנקים, בין היתר, במתן היתר לפתיחת סניף, במקרים בהם המפקח סבר שאין לאשר לבנק לסגור סניף, וכן במקרים בהם סבר המפקח שלא לאשר כהונת נושא משרה.

ועדה מייעצת לממונה על שיתוף בנתוני אשראי - בהתאם לסעיף 70 לחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016 נגיד בנק ישראל הוסמך למנות ועדה שתפקידה לייעץ לממונה על שיתוף בנתוני אשראי בבואו לתת הוראות מתוקף סמכותו ללשכות אשראי, ללשכות מידע על עוסקים, למקורות מידע, למשתמשים בנתוני אשראי ולמיופי כוח בתמורה. הפרוטוקולים של דיוני הוועדה מפורסמים לציבור באתר מערכת נתוני האשראי.

הרכב הוועדה כפי שנקבע בחוק נתוני אשראי מבוסס על שמונה חברים ובהם לפחות ארבע נשים, לפי ההרכב הבא: משפטן עובד מדינה, עובד משרד האוצר, מומחה בהגנה על הפרטיות, שני אנשי משק וכלכלה או חברי סגל אקדמי בכיר, שני בעלי ניסיון בתחום החינוך הפיננסי או בפעילות חברתית בתחום זה ומומחה באבטחת מידע או בטכנולוגיות המידע.

חטיבת המחקר

תפקידי חטיבת המחקר בשנת 2022

תפקידה המרכזי של חטיבת המחקר בבנק הוא סיוע לנגיד ולוועדה המוניתרית בעיצוב המדיניות המוניתרית ובניטור היציבות הפיננסית, ולנגיד במילוי תפקידו כיועץ לממשלה בעניינים כלכליים. חוקרי החטיבה עוסקים בקשת רחבה של תחומים: מדיניות מוניתרית, שוק ההון, יציבות פיננסית, התחרות במערכת הפיננסית, הפיריון במשק, תקציב הממשלה ומדיניותה הכלכלית, מאזן התשלומים, המחירים, עוני ומדיניות חברתית, ההשקעות בתשתית, מגזר ההייטק, שוק העבודה ועוד. עיקר המאמץ במהלך השנה התמקד בעיצוב המדיניות המוניתרית לאור עליית האינפלציה ובחינת השפעותיה על המשק. מעבר לכך, בתכנית העבודה קיבלו היציבות הפיננסית, שדרוג הכלים לתמיכה במדיניות המוניתרית ותחומי החשיבה האסטרטגית במדיניות הממשלה והצמיחה הכלכלית מיקום גבוה בסדר העדיפויות. הניתוחים השוטפים והמחקר הכלכלי מתנהלים בשלושה אפיקים עיקריים:

(1) **מעקב אחר ההתפתחויות השוטפות במשק וניתוחן** - הכנת חומר לתמיכה בהחלטות על כלי המדיניות המוניתרית וסיוע לוועדה המוניתרית בהכנה של דוחות המדיניות המוניתרית. תוצאות המעקב אחרי ההתפתחויות במשק וניתוחן מתפרסמות, בעיקר בדוחות השנתיים של בנק ישראל, המוגשים לממשלה ולכנסת על פי חוק בנק ישראל. בנוסף, החטיבה מפרסמת סקירות פיסקליות המנתחות את ההתפתחויות בתקציב המדינה ולקט מחקרים וניתוחים של סוגיות מדיניות כלכלית. כמו כן מפרסמת החטיבה בסיוע חטיבות אחרות בבנק (הפיקוח על הבנקים, השווקים, חטיבת מידע וסטטיסטיקה, ומערכות התשלומים והסליקה) פעמיים בשנה דוח יציבות פיננסית בו מנותחים הסיכונים העיקריים הנשקפים למערכת הפיננסית. מדי רבעון מפרסמת חטיבת המחקר תחזית להתפתחויות המקרו-כלכליות במשק ואחת לחודש היא מפרסמת את המדד המשולב למצב המשק שמטרתו לעקוב אחר הפעילות הריאלית.

(2) **הצעות למדיניות כלכלית** - כלכלני החטיבה נוטלים חלק בגיבוש המדיניות הכלכלית, כולל תרומה לעיצוב המדיניות המוניתרית והפעלתה, ובהכנת תחזיות לטווח הביניים וניתוח רב-שנתי של תקציב הממשלה – המתפרסמים בדו"חות השוטפים, בפרסומים מיוחדים ובדו"ח בנק ישראל. ביחס לנושאים שעמדו על סדר היום הציבורי בשנתיים האחרונות קיבלו הנושאים שקשורים לעליית האינפלציה בישראל ובעולם, למדיניות המוניתרית המרסנת, להתמתנות מגזר ההיי-טק, למבנה הרגולציה הפיננסית והייעוץ לממשלה לגבי צעדי המדיניות התקציבית, התייחסות מיוחדת בעבודת החטיבה. לצד אלו החטיבה פירסמה שורת המלצות לאסטרטגיה כלכלית לממשלה שהחלה את כהונתה בינואר 2023. בנוסף, החטיבה פרסמה ספר מקיף הסוקר את 20 שנות יציבות המחירים שחוותה ישראל בשני העשורים האחרונים, וקיימה חשיבה בנושא מסגרת יעד האינפלציה הנכונה גם לשנים הבאות. נוסף על עבודת המחקר והמדיניות משתתפים חברי החטיבה בוועדות ציבוריות וצוותים בין-משרדיים. דוגמאות לכך מהשנה האחרונה הן צוות לקידום פיריון העבודה בישראל במסגרת "פורום תבת", הוועדה לקידום נתוני היי טק, הוועדה לבחינת אגרות הגודש, ועדה בין-משרדית לבחינה של ביצוע חוק הריכוזיות, ועדה למבנה הרגולציה הפיננסית, ועדה משותפת עם רשות המסים בנושא הגדרת עוסקים, צוות ההכלה הפיננסית, הוועדה ליציבות פיננסית וועדת ההיגוי שלה, הוועדה לבחינה מחודשת של חוק פסיקת ריבית והצמדה,

הוועדות המייעצות ללמ"ס בנושאי מחירים, חשבונאות לאומית ונתוני שוק העבודה, סקר פאנל משקי הבית לטווח הארוך וסקר הוצאות משקי הבית.

כלכלני החטיבה גם משתתפים מדי שנה בפורומים כלכליים כגון כנס אלי הורביץ, כנס האגודה הישראלית לכלכלה או פורומים במסגרת ה-OECD. כן בוחנים כלכלני החטיבה הצעות מדיניות של גופים אחרים במשק לשם קביעת עמדתו של בנק ישראל לגבי הצעות אלו. חוקרי החטיבה שוקדים גם על פיתוחם של מודלים מקרו-אקונומטריים המשמשים את הבנק בדיונים על המדיניות המוניטרית.

(3) **מחקר בסיסי** - כלכלני החטיבה חוקרים סוגיות שונות בכלכלת ישראל. מחקרים אלו מתפרסמים באופן שוטף בסדרות "מאמרים לדיון" ו"ניירות תקופתיים", בכתב העת "סקר בנק ישראל" וה-Israel Economic Review. חלק מהעבודות מפורסמות בכתבי עת נוספים בארץ, כגון הרבעון לכלכלה, ובכתבי עת בחו"ל. ניתוח מחקרי של סוגיות שונות מופיע גם בלקטים שמפרסמת החטיבה. כמו-כן מארגנת החטיבה כנסים מקצועיים בהשתתפות חוקרי החטיבה וכלכלנים וחוקרים מהארץ ומהעולם. כלכלני החטיבה משתתפים גם בכנסים מקצועיים בינלאומיים בנושאים הקשורים לתחומי פעילותם.

מערכת נתוני אשראי

בהתאם לחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016 (לעיל ולהלן - החוק), קיבל בנק ישראל את הסמכויות הרגולטוריות להקים מערכת לשיתוף בנתוני אשראי.

הניסיון בעולם מעיד שמדינות רבות מקיימות ומתחזקות מערכות לשיתוף בנתוני אשראי במטרה לתמוך בשוק אשראי תחרותי וכך לקדם את טובת הפרט ואת טובת המשק בכללותו. מערכת לשיתוף בנתוני אשראי תורמת להרחבת מקורות האשראי, להגברת זמינותם למשקי הבית, לעידוד השיפור בתנאי האשראי, לצמצום אי-השוויון במשק, לניהול מיטבי של סיכונים מערכתיים ויציבותיים, ואף להפחתת השיעורים של חדלות פירעון.

החל מה-12.4.2019 בנק ישראל מפעיל מערכת נתוני אשראי (להלן - מערכת) בהתאם לדרישות החוק - במסגרת הפעלתה של המערכת, בנק ישראל אוסף נתוני אשראי ממקורות מידע שונים, מחזיק אותם במאגר מידע מרכזי ומסור אותם ללקוחות עצמם, וכן ללשכות האשראי ודרכן גם לנותני האשראי. על פי החוק, המידע שבמערכת נועד לשמש למטרות הבאות:

1. הגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי;
2. הרחבת הנגישות לאשראי;
3. צמצום ההפליה במתן אשראי והפערים הכלכליים;
4. יצירת בסיס מידע לא מזוהה שישמש את בנק ישראל לשם ביצוע תפקידיו.

במסגרת הפיקוח על המערכת ולצורך תפעולה השוטף, מונו בהתאם לחוק שלושה בעלי תפקידים בבנק ישראל כמפורט להלן:

הממונה על שיתוף נתוני אשראי (להלן – הממונה) – הממונה על שיתוף בנתוני אשראי שמונה על פי סעיף 66 לחוק, אחראי לשיתוף בנתוני אשראי ונדרש לפעול לשם אבטחת המידע, ההגנה על פרטיות הלקוחות ושמירה על עניינם של הלקוחות ושל המשתמשים בנתוני אשראי. הממונה אחראי על הפעילות הבאות: (1) מתן רישיונות ללשכות האשראי ועריכת פיקוח ובקרה על פעולתן, (2) פיקוח ובקרה על פעולתם לפי חוק זה של מקורות המידע, של המשתמשים בנתוני אשראי ושל מיופי כוח בתמורה, (3) בירור תלונות ופניות ציבור וקביעת תהליך לבירורן, (4) מתן הנחיות למנהלת המאגר לגבי פעולות בהתייחס למידע שקיים במאגר. לצד הממונה פועלת ועדה מייעצת בת 8 חברים, שנועדה לייצג לו בדבר פרסום הוראות למקורות המידע, ללשכות האשראי ולמשתמשים בנתוני אשראי.

פעילות הממונה להבניית תהליכים וגיבוש הוראות לאסדרת השוק בשנה הראשונה לפעילות המאגר כללה:

1. ביצוע תהליכי רישוי ביחס ללשכות אשראי. בהתאם לפרק ד' בחוק הגדיר הממונה תהליכים ועקרונות למתן רישיון ללשכות אשראי, לרבות מנגנון לקביעת גובה הערובה הנדרש מהן כחלק ממתן הרישיון.
2. ניהול מרשמים ביחס ליתר הגופים הפועלים מערכת נתוני אשראי, בכלל זה: מקורות המידע השונים, מיופי הכוח בתמורה והמשתמשים בנתוני אשראי. מידע בדבר הגופים שאושרו בתהליכי רישוי ורישום מפורסם במרשמים שמנהל הממונה על פי סעיף 67 לחוק ופתוחים לעיון הציבור באתר המערכת בכתובת: www.creditdata.org.il תחת הלשונית "משתתפי המערכת".

3. קביעת הוראות דיווח למקורות המידע השונים באשר לאופן העברת המידע למאגר, נתוני האשראי שיועברו, הבקורות להבטחת דיוק ומהימנות המידע, לרבות גיבוש תהליך לאישור גופים נוספים כמקורות מידע למאגר;
4. גיבוש כללים, תקנות וצווים בנושאים שונים שנדרשו על פי חוק, זאת, בתאום עם משרד המשפטים, משרד האוצר ובאישור ועדת הכלכלה, ככל שנדרש לפי החוק. בנוסף, מפרסם הממונה הוראות (רגולציה) למשתתפי מערכת נתוני אשראי בהתאם לסמכותו לפי סעיף 68 לחוק וזאת לאחר שקיים את חובת ההיוועצות הנדרשת עם הוועדה המייעצת שמונתה לעניין זה לפי החוק. כן, מפורסמות, מעת לעת, על ידי הממונה קובצי שאלות ותשובות בנוגע להוראות החוק והאסדרה;
5. פעולות פיקוח ואכיפה בנושאים השונים שבאחריות הממונה, לרבות, בחינת עמידת הגופים בכללים, בתקנות, בצווים ובהוראות הרגולציה שנקבעו על ידי הממונה;
6. קביעת מתודולוגיה להתממת נתוני אשראי, המבוססת על תקנים מקובלים בעולם, זאת, לצורך הנגשת מידע לא מזוהה לצורכי פיתוח מודלי דירוג סטטיסטיים על ידי לשכות האשראי, וכן, לשימושי בנק ישראל לצורך מילוי תפקידיו השונים על פי החוק;
7. גיבוש תהליכי עבודה ודיווחים לצורך בקרה אחר איכות המידע המתקבל ממקורות המידע השונים, וכן ביחס לתקינות תהליכי מסירת המידע למשתמשים השונים;
8. הקמת מערך לטיפול בפניות הציבור ובתלונות, לרבות הכשרת עובדים, בניית הליכי עבודה וממשקי קשר עם הגורמים המטפלים בפניות ציבור אצל הגופים המדווחים למאגר ובבנק ישראל.

מנהלת המאגר – האחראית על ניהול ותפעול המאגר על היבטיו השונים בהתאם לחוק, ולהנחיות הממונה. מנהלת המאגר מונתה לפי סעיף 17 לחוק ופועלת בתחומי אחריות השונים, ובכלל זה, בהתאם לקבוע בכללי נתוני אשראי (אבטחת מידע), התשע"ו-2018, לרבות:

1. תכנון, עיצוב והקמת המערך הטכנולוגי של מערכת נתוני אשראי בהתאם לדרישות החוק ובסטנדרטים טכנולוגיים מתקדמים, תוך מתן מענה מיטבי לצמצום סיכוני הגנת המידע והפרטיות של הלקוחות, וזאת בהתייעצות עם הרשות להגנת הפרטיות ומערך הסייבר הלאומי;
2. ניהול, בקרה ותפעול שוטף של המאגר ומערכת נתוני אשראי, בין היתר: תפעול תהליכי הקלט של המידע המדווח והפעלת בקורות על איכותו, העברת מידע ללשכות באמצעות ממשקי תקשורת מאובטחים, תפעול ותחזוקה של המערכות הטכנולוגיות התומכות במתן השירותים לציבור;
3. קביעת סדרי ניהול, אמצעי האבטחה הפיזית והלוגית והרשאות גישה למערכת ולמידע רגיש וביצוע מעקב ובקרה שוטפת אחר עמידה בדרישות אלה;
4. ביצוע מבדקי חדירה וסקרי סיכוני פרטיות באופן עיתי ושוטף, הדרכות עיתיות לעובדים ולספקים ועדכון הערכת איומי הייחוס. פעילות זאת מתבצעת בהתייעצות ובתיאום עם הממונה על הגנת הפרטיות, הממונה על שיתוף בנתוני אשראי, מנהל הסייבר של בנק ישראל וגורמים חיצוניים;
5. מימוש והפעלה באופן שוטף של תהליך להתממת נתונים לצורכי פיתוח מודלים על ידי לשכות האשראי ולצרכי המחקר של בנק ישראל, בהתאם להנחיות הממונה על שיתוף בנתוני אשראי ודרישות החוק;
6. ניהול ותפעול באופן שוטף של המערך הטכנולוגי הכולל, לרבות ניהול אתרי המחשב ואתרי המשתמשים, ניהול גרסאות, תיקוני תקלות, שדרוגים, שיפורים והתאמות לתמיכה בצרכים העסקיים ויישום מדיניות המשכיות עסקית.

הממונה על הגנת הפרטיות – בהתאם להגדרת תפקידו בסעיף 18(ב) לחוק, גורם מייעץ לממונה ולמנהל המאגר בכל הקשור להגנה על המידע במאגר וליישום חוק הגנת הפרטיות וחוק נתוני אזרחי, אחראי להדרכת העוסקים בתפעול המאגר בקשר להגנה על הפרטיות, ודיווח לנגיד על סיכונים וכשלים בקשר להגנת הפרטיות. להלן פירוט עיקרי תפקידיו:

1. ייעוץ שוטף למנהלת המאגר בנושא יישום הוראות חוק הגנת הפרטיות והנחיות רשם מאגרי המידע. הגדרת מידע כמידע לא מזוהה מטופלת על ידי הממונה ומעורבות הממונה על הגנת הפרטיות בתהליך זה מתבצעת מולו;
2. ייעוץ ליחידת פניות הציבור של הממונה בנוגע לבירור תלונות ציבור בעניין פגיעה בפרטיות;
3. ייעוץ למנהלת המאגר בנוגע לבדיקות ולביצוע סקרים לאיתור סיכונים לפגיעה בפרטיות לקוחות;
4. גיבוש (בשיתוף מנהלת המאגר) תכנית הדרכה בקשר להגנה על הפרטיות;
5. דיווח לנגיד, כנדרש בסעיף 18(ב)(5) לחוק, על סיכונים וכשלים שאיתר בקשר להגנת הפרטיות במאגר ופעולות שיש לנקוט בקשר לכך.
6. בהתאם לאמור בסעיף 18(ג) לחוק, הממונה על הגנת הפרטיות מנהל את סיכון הגנת הפרטיות בבנק ישראל בכללותו. זאת, בנוסף לאחריותו כמפורט לעיל.

חטיבת השווקים

תפקידי חטיבת השווקים הם כדלקמן:

א. יישום המדיניות המוניתאית של הבנק ומדיניות שער החליפין

המדיניות המוניתאית אותה קובע בנק ישראל מיושמת על ידי חטיבת השווקים באמצעות מגוון של כלים מוניטריים - מכרזים מוניטריים מול התאגידים הבנקאיים (הלוואות או פיקדונות לפי הצורך), חלון אשראי וחלון פיקדונות, מכרזי מק"ם ומכרזי ריפו - וכן באמצעות פעילות בעת הצורך במסחר במק"ם ובאג"ח בבורסה לניירות ערך:

מכרזי פיקדונות ו/או הלוואות ל/מהבנקים - אלה משמשים כלי מדיניות עיקרי, בזכות הדיוק והמהירות המאפיינים את השפעתם. באמצעותם יכול בנק ישראל לספק את הביקוש לבסיס הכסף וכך ליישם את הריבית שקבע. המכרזים המוניטריים המוצעים לבנקים הם לתקופות קצובות של יום, שבוע וחודש. כנגד הלוואות מוניטריות מעמידים הבנקים ביטחונות לרבות אג"ח ממשלתיות ומק"ם.

בנוסף, בנק ישראל מעמיד לרשות התאגידים הבנקאיים **חלון להלוואות מוניטריות (כנגד ביטחונות) ולפיקדונות מוניטריים** בפער של 0.5 אחוז מעל/מתחת לריבית בנק ישראל, בהתאמה. הלוואות ופיקדונות אלו הם ליום אחד ונפרעים אוטומטית ביום העסקים הבא.

מילוה קצר מועד (מק"ם) - זהו נייר ערך אותו מנפיק בנק ישראל לתקופות קצרות (עד שנה) כדי להשפיע על בסיס הכסף ועל הריבית בשוק הכספים. מבחינת ההשפעה על בסיס הכסף מכשיר זה דומה למכרזי הפיקדונות לבנקים. מק"ם מונפק לציבור הרחב, תשואתו נקבעת על פי המסחר בבורסה, כך שהיא מבטאת את ציפיות הציבור לאינפלציה בעתיד ולשינויים במדיניות המוניטרית. מידע זה מהשווקים מסייע לבנק ישראל בתכנון צעדיו המוניטריים.

ביצוע מדיניות שער החליפין

המסחר במטבע חוץ מתנהל בין הבנקים לבין הלקוחות ובין הבנקים לבין עצמם. בכל יום עסקים במטבע חוץ מפרסם בנק ישראל את שערי החליפין היציגים של השקל מול מטבעות זרים.

שערים יציגים אלה מבוססים על השערים השוררים בשוק בעת קביעתם. ראוי לציין, כי השער היציג אותו מפרסם בנק ישראל הוא אינדיקטור לשער החליפין השורר במשק, אך אין לו מעמד מחייב על פי דין. לפיכך רשאים צדדים בעסקאות הצמודות למטבע חוץ לבצען בכל שער חליפין המוסכם ביניהם.

במהלך שנת 2022, במסגרת יישום המדיניות המוניטרית, ביצע בנק ישראל רכישות מט"ח, זאת בשל היחלשות הדולר מול השקל. היקף רכישות זה, היה נמוך מאד בהשוואה לשנים קודמות ועמד על כ- 0.4 מיליון דולר בלבד.

ב. ניהול יתרות המט"ח של מדינת ישראל

יתרות מטבע החוץ נחוצות כדי לספק נזילות במט"ח בעת הצורך, בין היתר כדי לממן את פירעון החוב בטווח הקצר, והוצאות חריגות של הממשלה על יבוא בשעת חירום, לאספקת נזילות בעטיו של משבר פיננסי או למכירת מטבע חוץ בעת הצורך, במסגרת ניהול המדיניות המוניטרית. לרמת היתרות נודעת חשיבות גם מבחינת מעמדו הבינלאומי של המשק. יעדי מדיניות ההשקעה של היתרות הם: השגת

תשואה שקלית, אשר בטווח הארוך, תכסה לפחות את עלות המימון של החזקתן; השאת תשואת החזקה בטווח הבינוני, במונחי הסמן המטבעי ובמסגרת פרופיל הסיכון בכפוף לניהול היתרות ברמה גבוהה של נזילות. מדיניות ההשקעה מותווית ע"י הוועדה המוניתרית בהתאם ליעדי המדיניות שהוגדרו. המדיניות מפורטת בקווים המנחים שעודכנו במרץ 2021 ועל פיהם בנק ישראל משקיע את היתרות.

ג. מעקב אחר התפקוד התקין של שוק המט"ח ושוק האג"ח

חטיבת השווקים מנטרת את שוק המט"ח, שוק האג"ח ושוק ני"ע המקומיים באמצעות איסוף וניתוח מידע מהמסחר בשווקים אלו, כולל מידע רציף, ובניית מדדים לתקינות השווקים.

ד. מתן שירותים במט"ח לבנקים המסחריים כגון ניהול חשבונות.

הפיקוח על הבנקים

פעילות הפיקוח על הבנקים בשנת 2022

הפיקוח על הבנקים עסק במהלך שנת 2022 בשיפור מוכנותה של מערכת הבנקאות לעמידה בפני משברים כלכליים ובחיזוק חוסנה. כמו כן, המשיך הפיקוח על הבנקים לעסוק בחיזוק כוחם של משקי הבית ובהגברת התחרות במערכת הבנקאות. במסגרת תהליכים אלו קודמו לטובת לקוחות מערכת הבנקאות מספר רפורמות שמפורטות בהרחבה בפרק זה.

החזון והיעדים האסטרטגיים של הפיקוח על הבנקים

החזון של הפיקוח על הבנקים הוא "להיות פיקוח מקצועי ויוזם לטובת הציבור והמשק". יעדי הפיקוח על הבנקים נגזרים מלשון החוק ומיעדים אסטרטגיים אשר נקבעו במטרה לתמוך ולסייע בהשגת חזונו. החוק קובע כי על הפיקוח על הבנקים לפעול לטובת הציבור והמשק באמצעות שלושה יעדים מרכזיים: מניעת פגיעה ביכולתם של תאגידים בנקאים לקיים את התחייבויותיהם; הבטחת תפקודם התקין של תאגידים בנקאים ושמירה על ענייני לקוחותיהם; תמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית.

היעדים האסטרטגיים הפיקוחיים שנקבעו בהלימה ליעדי בנק ישראל הינם:

- יציבות - שמירה על כספי המפקידים; עמידה בפני משברים; הבטחת שירותים רציפים לציבור בשגרה ובחירום;
- הוגנות - הטמעת תרבות של הוגנות כלפי הלקוחות, מכלילה ומשפיעה.

בנוסף נקבעו יעדים תומכים:

- ביסוס מערכת פיננסית תחרותית ומתקדמת לטובת הלקוחות;
- התאמת מודל ההפעלה של הפיקוח לסביבה המשתנה.

הפעולות המרכזיות לחיזוק היציבות ולהגנה על כספי המפקידים בבנקים

הפיקוח על הבנקים פעל במטרה לחזק את היציבות ולהבטיח את תפקודה התקין של מערכת הבנקאות בנושאים הבאים:

סביבת מקרו – הערכת סיכונים

בעקבות עליית הסיכון בסביבה המקרו כלכלית, בין היתר לאור העלייה בסביבת האינפלציה, עליית שיעורי הריבית בעולם, התנודתיות בשווקים הפיננסיים וחוסר היציבות בהיבט הגאופוליטי, פעל הפיקוח על הבנקים לוודא כי ההיערכות הבנקאית לשינויים בסביבה הכלכלית מנוטרת ומנוהלת על ידי הדירקטוריון והנהלה וכי המדדים הפיננסיים - הלימות ההון, הנזילות והרווחיות – יציבים ותואמים לסיכונים הנצפים. בתקופה האחרונה נצפו בעולם מספר מקרים של בנקים שנראה כי ההתפתחויות כאמור הובילו אצלם לקשיים. הפיקוח על הבנקים בוחן את סכנת ההדבקה לבנקים המקומיים ופועל גם להפקת לקחים מהתפתחויות אלה.

סקירה רוחבית בנושא משכנתאות

במהלך השנה האחרונה ערך הפיקוח על הבנקים סקירה רוחבית של נושא האשראי לדיור. הסקירה כללה ניתוח כמותי מקיף של הפעילות בשוק הדיור ושל שוק המשכנתאות ובחינה של מדדי סיכון בולטים, תוך שימת דגש על נושאי כושר החזר מההכנסה ובחינתם לעומק. במסגרת הסקירה בחנו את הגידול בתיאבון הסיכון במערכת הבנקאות, שהתבטא בעלייה בהיקפי הפעילות ובהתקרבות למגבלות האסדרה. כמו כן בחנו את הצעדים שנקטו הבנקים בעקבות השינויים שחלו בתקופה האחרונה בתנאי המקרו (עליות הריבית, האינפלציה ותרחישים שונים) תוך התייחסות מיוחדת למבחני רגישות ולתרחישי קיצון שהבנקים מבצעים (בנוסף לתרחיש הפיקוחי). הסקירה העלתה ממצאים חשובים, אשר ונדונו באופן פרטני מול כל בנק ובנק.

בחירת ההשפעה של העלייה בריבית על החזרי המשכנתאות

במקביל לבחינה ולניתוח של הנתונים הפרטניים שבידי הפיקוח על הבנקים באשר להשפעתה של עליית הריבית על החזרי המשכנתאות, בירר הפיקוח מהם מוקדי הסיכון שכל אחד מהבנקים מזהה בתחומו ובחן עמם את הפתרונות שהם מציעים ללקוחותיהם בנדון. מהבחינה עלה שסכומי ההחזר עלו באופן משמעותי, בעיקר בקרב לקוחות שנטלו את ההלוואות שלהם במהלך 18 החודשים האחרונים, אך שאלה נהנים מהכנסה גבוהה באופן יחסי, כך שלא ניכרת עד כה הרעה באיכותו של תיק האשראי הבנקאי או עלייה משמעותית בפיגורים. כמו כן עלה מהבירור שהבנקים מאפשרים ללקוחותיהם לפרוש ללא תוספת עלות את מסלול הפריים שבמשכנתא לתקופה ארוכה יחסית וכי הם מנהלים שיח עם הלקוחות שמזוהים ככאלה שעלולים לחוות קשיים בהחזרי המשכנתא.

חיזוק רמת ההגנה של סביבת הרשת (הסייבר) במערכת הבנקאות –

הפיקוח על הבנקים המשיך גם השנה בפעילויות שמטרתן לשפר ולחזק את רמת ההגנה על סביבת הרשת של מערכת הבנקאות. בתוך כך אושרה תכנית רב שנתית לשדרוג ה-CERT¹ (המעניק מענה לאיומי סביבת רשת ייחודיים למגזר הפיננסי), על ידי נגיד בנק ישראל, המפקח על הבנקים וגופי אסדרה פיננסיים נוספים וכן על ידי הגורמים הבכירים במערך הסייבר הלאומי ובמשרד האוצר. כחלק מבניית התכנית הוקמו ועדת היגוי (בהובלת משרד האוצר ובהשתתפות גופי האסדרה הפיננסיים) ומנהלת למימוש התכנית אשר החלה עבודתה לצורך קידומה. הפיקוח על הבנקים מוודא במסגרת זו כי הצרכים של מערכת הבנקאות מהמעטפת המדינתית בהקשרים של סביבת הרשת משולבים כחלק מתכנית השדרוג וכי המשימות השונות מתקדמות בהתאם לתכנון.

במסגרת פעילותו של הפיקוח על הבנקים לקידום העמידות של סביבת הרשת במערכת הבנקאות ערך הפיקוח על הבנקים באפריל 2022 תרגיל בנושא סביבת הרשת למערכת הבנקאות, כאשר לראשונה הוגדרו המנכ"לים של מערכת הבנקאות כקהל היעד המיועד לתרגול. הפיקוח על הבנקים ריכז את כלל התובנות שעלו במסגרת זו, הציגם לבעלי עניין מתאימים במסגרתם של כמה פורומים ופרסם בדצמבר 2022 מכתב למערכת הבנקאות שמפרט את עיקרי הסוגיות, את התובנות ואת הצעדים להמשך.

כמו כן התקיימו במהלך 2022, כחלק מהפעילות להגברת שיתוף המידע והידע לצמצום הסיכון ולהעלאת רמת ההגנה במערכת הבנקאות, מפגשים רבים של פורום הגנת הסייבר הבין-בנקאי, לרבות מפגש שהתקיים בהשתתפות המפקח על הבנקים וראש מערך הסייבר הלאומי במרכז ה-CERT הלאומי של מערך הסייבר בבאר שבע. בנוסף בוצעו פעולות ביקורת והערכה שוטפת מול התאגידים הבנקאים בהיבטים של ההגנה על סביבת הרשת ובמיוחד באזורים שבהם קיים סיכון סביבת רשת מוגבר. כחלק מכך נמשכה גם הפעלה תקופתית של כלי סריקה חיצוני, שמונגש על ידי מערך הסייבר הלאומי לשימוש של הפיקוח על הבנקים. כלי זה מספק תמונת מצב אודות רמת ההגנה בהיבטים של סביבת הרשת ושל אבטחת המידע בגופים המפוקחים בהקשר של אופן הנראות שלהם מבחוץ.

ביצוע הערכה לפרופיל הסיכון של הבנקים

הפיקוח על הבנקים ערך לאורך שנת 2022 שורה ארוכה של פעולות ביקורת, בקרה, הערכה ומעקב שוטף מול התאגידים הבנקאים ומול חברות כרטיסי האשראי. במסגרת זו ערך הפיקוח פגישות עם דירקטורים, עם

¹ Computer Emergency Response Team

חברי הנהלות התאגידים ועם שומרי הסף הפנימיים, בחן את התכניות האסטרטגיות ואת תכניות העבודה השנתיות, ניתח את הדוחות הכספיים שמפורסמים לציבור ועוד.

עריכת ביקורות וסקירות במערכת הבנקאות

הפיקוח על הבנקים מנהל באמצעות צוותים של מבקרים שמתמחים בסיכונים שונים תכנית מתמשכת של משימות ביקורת² במטרה לזהות ולהעריך את מגוון הסיכונים שגלומים בפעילויות השונות ואת העמידה בדינים והוראות; לבחון את תפקודם של מערכי הניהול, הבקרה והממשל התאגידי; ולהביא לזיהוי של הפרות ולתיקונם של ליקויים. מעבר לדרישות לתיקון ליקויים, משמשים הממצאים להערכה של התפקוד של הגופים המפוקחים ולאיתור צרכים בנוגע לאסדרה ולאכיפה.

תכנית המשימות השנתית של הביקורת נקבעת בתום תהליך שבו משוקלל כלל המידע שמצוי בידי הפיקוח על הבנקים ובהתאם לעקרונות של פיקוח ממוקד סיכון.³ בדיקות שנערכו בשנת 2022 התמקדו בנושאים הבאים:

- הוגנות בתהליכי השיקוף של אשראי צרכני וכן בתמחור של מסגרות האשראי.
- אפקטיביות הממשל התאגידי בהתוויית מדיניות, בפיקוח על עבודת ההנהלה וכן האפקטיביות של עבודת שומרי הסף - הביקורת הפנימית, ניהול הסיכונים והציות.
- סיכוני איסור מימון טרור – בחינה של עמידת הבנק בהוראות וכן ביצוע הערכת סיכונים במסגרת הערכת הסיכונים הלאומית עבור מערכת הבנקאות בנושא מימון טרור.
- אופן היישום של הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL⁴) על ידי מערכת הבנקאות, לרבות בדיקת האופן שבו מובאים בחשבון במסגרת הכללים החדשים פרמטרים שמשמשים לצורך ניהול סיכוני האשראי של התאגידים הבנקאים. למידע נוסף על כללים אלה.
- הנאותות של התהליכים לקביעה ולתיעוד של ההנחות האקטואריות שמשמשות לקביעה של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים בתאגידים בנקאים.
- שיפור ואיכות הגילוי בדוחות לציבור של התאגידים הבנקאים.
- ההערכה של סיכוני אשראי בענף הבינוי והנדל"ן, לרבות פרסום דוגמאות שעלו בביקורות בהתייחס לסוגיות בחיתום ובסיווג של חובות בעייתיים בענף זה ושיפור הדיווחים על האשראי לענף הבינוי והנדל"ן.
- היבטים של חיתום סינדיקציה וסיכונים סביבתיים במימון של תשתיות.
- סקירה של סיכוני אשראי במימון פעילות חו"ל.
- בדיקתן של קבוצות לוויים גדולות ובדיקה של לוויים בהתאם לסימנים באשר לעלייה בסיכון האשראי.
- סיכוני התנהגות בחדר עסקות, בדגש על ההוגנות ועל השקיפות בפעילות המסחר בחדרי עסקות ואימוץ הקוד הגלובלי לפעילות בשוק המט"ח (FX Global Code) שפורסם במאי 2017.
- האיכות של ניהול סיכוני אשראי צד נגדי של לוויים, שמבצעים פעילות משמעותית ודינמית בשוק ההון.

² הפיקוח מפעיל משימות ביקורת בעלות אופי שונה בהיקף ובטיב שמותאמים לנושא ולנסיבות ובדרכים שמיועדות להשיג את השילוב המיטבי של בחינת הנושא, את היקף הכיסוי ואת עומק הבדיקות.
³ תכנית העבודה עשויה להשתנות ולהתעדכן בעקבות התפתחויות מהותיות או צרכים משתנים וזאת בהתאם לעקרון הפיקוח הדינמי.

⁴ Current Expected Credit Losses

- בדיקות בתחום של סיכונים מודלים, לרבות בהיבטים של: ממשל, מדיניות ובקורות; פיתוח, הטמעה ויישום; וכן הליכים לתיקוף של מודלים. במסגרת בדיקות אלה הודגשו על רקע הקשיים שעלו בתחום זה בתקופת משבר הקורונה הנושאים של הניהול ושל המעקב אחר סיכונים של מודל, של הבדיקות לבחינתם של המודלים בהיבטים של נאותות ושל תהליכי הפיתוח שלהם, תיקופם של המודלים והשימוש במודלים שמגלמים סיכון גבוה וכל אלה בהפעלת כלים מהעולמות של מדע הנתונים (data science), של הכלכלה, של הסטטיסטיקה, של מדעי המחשב ושל המתמטיקה.

ביצוע מבחני קיצון למערכת הבנקאות -

הפיקוח על הבנקים ביצע כמדי שנה ובהתאם למקובל בעולם מבחן קיצון למערכת הבנקאות שמבוסס על תרחיש אחיד. מבחן הקיצון מהווה כלי להערכה של איתנותם ושל עמידותם של הבנקים השונים במערכת הבנקאות ומטרתו לזהות את מוקדי הפגיעויות של הבנקים השונים. בשנת 2022 מבחן הקיצון התאפיין בזעזוע גלובלי שמחלחל מהעולם לישראל ושמבטא, לצד העלאת שיעור הריבית בעולם בעקבות אינפלציה גבוהה, בהאטה חדה של הפעילות המשקית ובנפילות בשווקים הפיננסים בעולם ובישראל. בהמשך התרחיש, לצד בלימת האינפלציה, משנים הבנקים המרכזיים כיוון ומורידים את הריבית באופן חד, בניסיון לאושש את הפעילות הכלכלית.

המשכיות עסקית

התגברות האיומים הגאופוליטיים לצד השינויים וההתפתחויות בסביבה העסקית מחייבים מוכנות מיטבית של מערכת הבנקאות והפיקוח על הבנקים לאירועי החירום השונים. פעילותו של הפיקוח על הבנקים בשנת 2022 התמקדה בשלושה היבטים: קידום ההיערכות של מערכת הבנקאות לחירום; שיפור המוכנות של הפיקוח לחירום; והשתלבות באירועים הלאומיים. פעילות זו באה לידי ביטוי בין היתר באסדרה של העקרונות והציפיות הפיקוחיות לניהול המשכיות העסקית בתאגידים, של ביצוע הדרכות ותרגולים וכדומה. להרחבה אודות פעילות הפיקוח בתחום זה.

ההסרה של חסם מערכות הליבה הבנקאיות בענן

במסגרת תיקון להוראת מחשוב הענן ניתן לתאגידים הבנקאים היתר לעשות שימוש בשירותי מחשוב ענן עבור פעילויות ליבה או מערכות ליבה. התאגידים הבנקאים מחויבים בקביעת מדיניות לשימוש בשירותי מחשוב ענן שבמסגרתה, בין השאר, הקביעה של מאפייני השירותים שמוגדרים כ"מחשוב ענן מהותי" בכפוף לשיקולים כאמור ולניהול הסיכונים לשימוש בשירותי מחשוב ענן בכללם.

סקירה רוחבית של ההיבטים הטכנולוגיים בנושא המשכיות העסקית

הטכנולוגיה מהווה אחד משורה של נדבכים שכלולים בתכנית המשכיות העסקית של כל ארגון באשר הוא. על מנת להבטיח את המשכיותם של התהליכים הקריטיים נדרש בין היתר לוודא שמערכות המידע שתומכות אותם תמשכנה להיות זמינות בעת אירוע ותאפשרנה שרות מיטבי ללקוחות ובה בעת תאפשרנה לעובדים להתחבר מרחוק ולספק להם במידת הצורך תמיכה. בשנת 2022 בוצע על בסיס ידע שהצטבר בפיקוח מתוך דיווחים שהועברו אליו תרגיל שבו נבחר תרחיש של כשל טכנולוגי. על התאגידים הבנקאים שתורגלו היה בין היתר לבצע ניתוח של השפעת התרחיש על הפעילות העסקית ועל הלקוחות ושל פירוט המענה הטכנולוגי שניתן לצד העסקי לצורך הטיפול באירוע הכשל הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך. האתגר המשמעותי בתרגיל זה עבור התאגידים הבנקאים שתורגלו היה הצורך לנתח את ההשפעה של אירוע כשל נקודתי בראייה הוליסטית על התהליך העסקי מקצה לקצה, לרבות היכולת לזהות את כלל הרכיבים הטכנולוגיים שמושפעים

ממנו ומתן מענה שיאפשר המשכיות עסקית ברמת השירות ובתוך פרק הזמן שהוגדר ולא דווקא מענה של מעבר אוטומטי לאתר ההתאוששות מאסון (DR⁵).

בקרה בנושא מניעת מעילות

במהלך השנה האחרונה התקיים תהליך ביקורת מערכתי בנושא הבקרה הפנימית למניעת מעילות. במסגרת התהליך, התאגידים הבנקאים חיזקו וחיידדו את המדיניות ואת מגוון תהליכי הבקרה המתאימים לצמצום הסיכון למעילות ולהונאות.

מתן היתר שליטה ב"מקס" לחברת הביטוח "כלל"

בתאריך 1 בספטמבר 2022 התקבלה בקשתה של חברת "כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ" לקבל היתר החזקה בחברת כרטיסי האשראי "מקס איט פיננסים בע"מ" (להלן, "מקס") שנשלטת על ידי "ורבורג פינקוס", קרן השקעות פרטית. לאחר תהליך לבחינת הבקשה, אושרה העסקה.

אסדרה יציבותית

אחד מהאמצעים המרכזיים לחיזוק יציבותה של מערכת הבנקאות והבטחת תפקודה התקין הוא באמצעות מתן של הוראות אסדרה בנושאים אלה. להלן עיקרי הנושאים שבהם פעל הפיקוח על הבנקים בנושאים של אסדרה יציבותית:

- תשלומי שכר לעובדים פלסטינים

בחודש יוני 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "ביצוע תשלומי שכר לעובדים פלסטינים באמצעות העברות בנקאיות", לפיו נדרשת מערכת הבנקאות להיערך לצורך תשלומי שכר לביצוע העברות בנקאיות בהיקפים משמעותיים ולפיתוח ממשק שיאפשר אימות מידע אודות העובד אל מול מאגר מידע של רשות האוכלוסין וההגירה, הליך שמהווה אמצעי נוסף להפחתת הסיכון. בחודש דצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור", שעיגן בהוראה את הדרישה האמורה תוך הגדרת המקרים שבהם לא נדרש לבצע בדיקה כאמור. במחצית השנייה של שנת 2022 וברביע הראשון של שנת 2023 המשיך הפיקוח על הבנקים בליווי תהליך ההיערכות וטיפול בסוגיות פיקוחיות שעלו אגב ההיערכות.

- עדכון ההוראה בנושא ניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי

הפיקוח על הבנקים מצוי בעיצומו של תהליך האימוץ של הוראת באזל בנושא ניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי. בחודש יוני 2022 הופצה למערכת הבנקאות טיוטת הוראה בנושא. הטיוטה כוללת הנחיות איכותיות לניהול הסיכון וכן פירוט על אופן מדידת המפקח על הבנקים את סיכון הריבית בתיק הבנקאי (תקנים להתמודדות עם זעזועים) וזאת כדי לקבל תוצאות ברות השוואה לאומדן של רמת הסיכון בתאגידים בנקאים ובסולקים. הוראה סופית צפויה להתפרסם במהלך שנת 2023.

- פיקדונות תפעוליים ביחס כיסוי הנזילות

הפיקוח על הבנקים עדכן את הוראת יחס כיסוי הנזילות על מנת לאפשר הכרה בפיקדונות תפעוליים. פיקדונות תפעוליים הם פיקדונות של גופים פיננסיים ולעיתים של גופים עסקיים שמופקדים בתאגיד בנקאי בשל הפעילויות שאותו תאגיד בנקאי מבצע עבור אותו גוף ולא מטעמי השקעה או השאת תשואות. ככאלה, פיקדונות תפעוליים מקבלים "שיעור משיכה" נמוך יותר ביחס כיסוי הנזילות ולכן

Disaster Recovery⁵

ההכרה בהם מיטיבה עם יחס כיסוי הנזילות. תאגיד בנקאי יכיר בפיקדונות תפעוליים אם הציג בפני הפיקוח על הבנקים עמידה בדרישות ההוראה. בנוסף, שיעור ההכרה בפיקדונות תפעוליים כפוף למגבלות כמותיות. עדכון ההוראה בוצע על רקע בדיקה השוואתית למדינות מרכזיות אחרות.

- פעילות התאגידים הבנקאים כרוקר דילר

במהלך חודש מרץ 2023 הופצה לוועדה המייעצת הוראה בנושא ברוקר דילר שמסדירה את פעילותם של התאגידים הבנקאים בתחום התיווך הפיננסי - קבלה והעברה של הוראות לשם ביצוע פעולות בניירות ערך עבור לקוחות - הן בפעילותם כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי. מטרת ההוראה היא להגן על הלקוחות המשקיעים ולשמור על יעילות ועל הוגנות השוק ולצמצם את הסיכונים לתאגידים הבנקאים וסיכונים תפעוליים בחדרי העסקות בפרט.

- ניהול סיכונים פיננסיים שמקושרים לאקלים ולסביבה

הפיקוח על הבנקים ממשיך לקדם את מוכנותה של מערכת הבנקאות ושל הפיקוח על הבנקים לסיכונים פיננסיים שמקורם בשינויי אקלים וסביבה. הטיפול בנושא זה נפרש על פני מספר מישורים במקביל ובכלל זה אימוץ של תקנים בין-לאומיים לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ושילובם בטיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה שנדונה בחודש מרץ האחרון בוועדה המייעצת לענייני בנקאות; אימוץ של נוהגים מיטביים בהיבטים של דיווח לציבור וגילוי לפיקוח על הבנקים; בניית יכולות פיקוחיות ומערכתיות לביצוע מבחני קיצון; חברות בפורומים בין-משרדיים וחוצי חטיבות לטיפול בחסמי נתונים ומידע; צבירת ידע על ידי מעקב אחר פרסומים וספרות מקצועית, ניירות עבודה ומסמכי מדיניות של רשויות פיקוח פיננסי מובילות, גופים בין-לאומיים וחברות בצוותי העבודה ובמליאה של ארגון ה-NGFS.⁶

- אימוץ של הנחיות באזל בנושא חשיפות גדולות

הוראת באזל בנושא חשיפות גדולות תורגמה לקראת הפצתה לדיון ראשוני עם מערכת הבנקאות. התקיים דיון פנימי בסוגיות שונות שמתאימות למערכת הבנקאות הישראלית והחלטות הדיון הוטמעו בהוראה. עוד הוחלט על ביצועו של סקר לבחינת ההשפעה הכמותית של ההוראה החדשה על רמת הריכוזיות במערכת הבנקאות.

- מדידה והלימות הון - הסיכון התפעולי

הפיקוח על הבנקים החל בתהליך אימוץ של הוראת ועדת באזל העדכנית בנושא חישוב דרישות ההון בגין סיכון תפעולי, שמהווה חלק מהפרסומים המכונים 'באזל 4'. ההוראה צפויה להיות מפורסמת כסופית במהלך שנת 2023, תוך קביעת מועד יישום עתידי, על מנת לאפשר היערכות ליישומה.

- קביעת משקל לסיכון מוגבר במימון של רכישת קרקע

לאחר שהפיקוח על הבנקים זיהה את עליית הסיכון במימון של רכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, הוחלט לפרסם תיקון להוראה 203, שבמסגרתו נקבע משקל סיכון מוגבר של 150% בעת מימון של רכישת קרקע גולמית בשיעור שעולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV⁷).

- מכירת הלוואות לדיוור

הפיקוח על הבנקים פרסם הוראה בנושא - "מכירת הלוואות לדיוור ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיוור". ההוראה מסדירה עקרונות לביצוע עסקות מסוג זה, שמבוססים על לקחים שנלמדו בעקבות

⁶ Network for Greening the Financial System - ארגון בין-לאומי של בנקים מרכזיים ושל מפקחים ושבחו חברים למעלה ממאה בנקים מרכזיים ומפקחים בעולם.

⁷ Loan-To-Value (LTV) Ratio.

המשבר הפיננסי העולמי ונועדו בין היתר לשמור על זכויות הלוויים בתיקי ההלוואות שנמכרו, למנוע מצב של סלקציה שלילית שתפגע באיכותו של תיק האשראי של הבנק ולמנוע את ההתפתחות של סיכון מוסרי לגוף הרוכש.

- עיצום כספי בגין הפרת חוק איסור הלבנת הון

במסגרת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001, נקבעה חובה לשמירת מסמכי זיהוי בעת פתיחת חשבונות בנק. חובת שמירת מסמכי הזיהוי מהווה נדבך חיוני של משטר איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים שקבע ארגון ה-FATF, תיעוד ושמירת מסמכי הזיהוי לא נועד רק לצרכי הבנק או הפיקוח על הבנקים, אלא גם ובעיקר לצרכיהם של גופי האכיפה במדינה. שתי תקלות טכנולוגיות נפרדות שהתרחשו במסגרת הדיגיטלית "פפר" של בנק הלאומי, הביאו להפרת חובת שמירת המסמכים בהיקף רחב של חשבונות שנפתחו באופן מקוון במהלך שנת 2021. בהתאם לחוק, בגין כל הפרה ניתן להטיל עיצום כספי בסך של 2.26 מיליון ש"ח. ועדת העיצומים לתאגידים בנקאיים⁸ החליטה על הפחתת גובה העיצום ביחס לגובה העיצום המקסימאלי שנקבע בחוק, מאחר והבנק גילה באופן עצמאי את ההפרות, דיווח עליהן לפיקוח על הבנקים ופעל לתיקון הליקויים. לכן נקבע כי גובה העיצום בגין ההפרה הראשונה יעמוד על כ- 0.75 מיליון ש"ח, ובגין ההפרה השנייה העיצום יעמוד על 1.13 מיליון ש"ח. כך, הסך הכולל של העיצום הכספי לאחר ההפחתה נקבע ל-1.88 מיליון ש"ח.

- פעילות קריפטו

במהלך שנת 2022 תוקנה הוראת ניהול תקין בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור ועוגנו בה עקרונות לניהול סיכון איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור שנובע מפעילותם של לקוחות בנכסים וירטואליים. ההוראה קובעת בפרט כי תאגיד בנקאי נדרש לבצע הערכת סיכונים לעניין העברות כספים של לקוחותיו שמקורם או יעדם בפעילות קריפטו. בהתאם לכך נדרש התאגיד הבנקאי לקבוע מדיניות לפעילותו בתחום זה ובכל מקרה קובעת ההוראה שלא ניתן לסרב באופן גורף למתן השירות של קבלת כספים על ידי הלקוחות.

בפברואר 2023, פורסם עדכון להוראה בנושא "ניהול סיכונים", שמחייב תאגידים בנקאים לדווח למפקח על הבנקים מראש על פעילותו של התאגיד הבנקאי בנכסים קריפטוגרפים. במקביל נשלח מכתב פיקוחי בנושא פעילותם של תאגידים בנקאים בנכסים קריפטוגרפים-פיננסיים (להלן, קריפטו). המכתב הפיקוחי מציג את הסיכונים העיקריים שנובעים מפעילות בקריפטו, דורש מהתאגיד הבנקאי לראות בכך מוצר שמחייב תהליך של בחינת מוצר חדש ומגדיר את הדרישות מהתאגיד הבנקאי בנושא.

- הוראות דווח על טכנולוגיה חדשה

הפיקוח על הבנקים רואה חשיבות רבה בניהול טכנולוגיית המידע באופן איכותי, כך שיבטיח את התפתחותו של התאגיד הבנקאי ועמידה ביעדיו מחד ומניעת כשלים והשגת יציבות בתפקודו של התאגיד הבנקאי ובמתן שירותיו הדיגיטליים ללקוחותיו. לשם כך נוסדה הוראת דיווח יציבותית חדשה בנושא מדדים טכנולוגיים. נושאים עיקריים בהוראת הדיווח הם: יציבות וזמינות; המשכיות עסקית; מחשוב ענן; משאבים, קווי הגנה ובקורות; פרויקטים אסטרטגיים; ובינה מלאכותית. דיווח זה ישמש להערכת

⁸ ועדת העיצומים לתאגידים בנקאיים (להלן - "הוועדה"), הינה ועדה שהוקמה מכוח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן - "החוק"), ושבסמכותה, כחלק מאמצעי האכיפה בכל הנוגע לאיסור הלבנת הון, להטיל עיצומים כספיים, על תאגידים בנקאיים (עד לגובה של כ-2.26 מיליון ש"ח להפרה), בגין הפרות של החוק, צווים ותקנות שהוצאו מכוחו.

הסיכון הטכנולוגי של התאגידים הבנקאים. הדיווח יחל בשנת 2024 על הביצועים של טכנולוגיית המידע בקרב התאגידים הבנקאים בשנת 2023.

הפעולות המרכזיות להטמעת תרבות של הוגנות כלפי הלקוחות, מכלילה ומשפיעה

אסדרה צרכנית

- רפורמה במשכנתאות להגברת השקיפות ויכולת ההשוואה

בשנת 2022 פורסמו שני עדכונים להוראה בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור" ועדכון להוראה בנושא "פישוט הסכמים". בעדכונים אלו נקבעה הרפורמה במשכנתאות, אשר מקדמת שורה של צעדים צרכניים שנועדו לחזק את כוחם של הלקוחות, לשפר את הסביבה התחרותית בשוק ולהקל על הלווים בתהליך של נטילת המשכנתא בשלושה היבטים: שקיפות ויכולת ההשוואה; פשטות ויכולת הבנה; ויעילות בביצוע התהליך. צעדים אלו נכנסו לתוקף בתאריך 31 באוגוסט 2022.

במסגרת צעדים אלה חויבו הבנקים לספק ללקוח אישור עקרוני בתבנית אחידה שבו יוצגו, בנוסף לסל המשכנתא שמוצע על ידם, שלושה סלים אחידים שהרכבם נקבע על ידי בנק ישראל, כאשר אורך תקופת ההלוואה ייבחר על ידי הלקוח. בכל אחד מהסלים יוצגו בין היתר: הריבית הכוללת החזויה; סך התשלומים החזוי בכל תקופת המשכנתא; והתשלום החודשי הגבוה ביותר הצפוי על פי התחזיות. בנוסף קוצר הזמן למתן האישור העקרוני לימים ספורים בלבד ונקבע כי תתאפשר בכלל הבנקים הגשת הבקשה וקבלת האישור באופן מקוון. לאחר פרסום ההוראה נמשך המעקב אחר היישום של הרפורמה על ידי הבנקים ומקצה שיפורים בנושא ייבחנו במידת הצורך.

- הוראה חדשה בנושא ניהול מערך השירות והתמיכה בלקוחות

אחת מהמטרות המרכזיות שמקדם הפיקוח על הבנקים הינה "הטמעת תרבות של הוגנות כלפי הלקוחות, מכלילה ומשפיעה". איכות השירות שניתן ללקוחות מהווה מרכיב מרכזי בהתנהלות הוגנת כלפיהם. לצורך השיפור של איכות השירות פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "ניהול מערך שירות ותמיכה בלקוחות". ההוראה מעגנת עקרונות למתן שירות ותמיכה בלקוחות וקובעת חובות בתחום הממשל התאגידי וחובות בתחום קביעת אמנת שירות ופרסום פרטים אודות מערך השירות והתמיכה בלקוחות, במטרה לקדם תרבות ארגונית ששמה דגש על איכותם וזמינותם של השירותים ושל התמיכה שניתנים ללקוחות ובמטרה להגביר את השקיפות כלפי הלקוחות. ההוראה פורסמה בתאריך 29 במרץ 2023 ורובה תיכנס לתוקף בתוך שנה ממועד פרסומה.

- פרסום צו פיקוח על עמלות העו"ש הבסיסיות לצורך הקפאת מחירים

הפיקוח על הבנקים פרסם צו פיקוח על עמלות עו"ש בסיסיות משיקולים של טובת הציבור ובמטרה להקפא את רמת המחירים הקיימת. השירותים שבהם יורחב הפיקוח הינם: "פעולה על ידי פקיד"; "פעולה בערוץ ישיר"; "מסלול מורחב"; וכן "מסלול מורחב פלוס" (נכנס לתוקף בתאריך 1 בספטמבר 2022). המסלול הבסיסי כבר נמצא בפיקוח ומחירו המרבי נקבע על 10 ₪.

- הוראה חדשה בנושא "שירותי תשלום מתקדמים"

על רקע הגידול המשמעותי בהיקף עסקות התשלום שמבוצעות באמצעות יישומי תשלומים, פורסמה בתאריך 19 ביוני 2022 הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "שירותי תשלום מתקדמים", שמרחיבה את המידע שמוצג ללקוחות בחשבונות העו"ש ובכרטיסי התשלום בגין הפעילות של הלקוחות ביישומי התשלום. ההוראה משלימה את ההוראות של חוק שירותי תשלום, תשע"ט-2019 ומסדירה את המידע שיוצג ללקוחות.

הוראה בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהול חשבון"

תחולת ההוראה הורחבה באופן שהיא תחול, מעבר לניהול חשבון עובר ושב ביתרת זכות, גם על ניהול חשבון עובר ושב ביתרת חובה שאינה חורגת ממסגרת האשראי המאושרת וזאת על מנת להבטיח שגם ללקוחות אלה תינתן גישה לשירותי תשלום בסיסיים ולקבלת מידע בערוצי תקשורת. בנוסף, לאור החשיבות והצורך במתן שירותים בנקאים לכלל הלקוחות, הוחלט לעדכן ולחדד את ההנחיות הקיימות בהוראה ולהבהיר כי אין לקבוע כללים גורפים לחסימת פעילות של לקוח, רק בשל השתייכותו לקבוצת אוכלוסייה מסוימת. כמו כן הורחבו שירותי התשלום הבסיסיים שנקבעו בהוראה. עדכון ההוראה פורסם בתאריך 29 במרץ 2023.

השלכות המלחמה בין רוסיה לבין אוקראינה

השלכות המלחמה, בהתייחס לתאגידים הבנקאים בישראל, כרוכות בהתמודדות עם אתגרים רבים בקשר עם ניהול הסיכונים, לנוכח החשיפה המשמעותית להפרה או לעקיפה של משטרי העיצומים הבין-לאומיים. לאור זאת פרסם הפיקוח על הבנקים מכתבים פיקוחיים שונים כגון: מכתב המפקח בנושא "סיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימות סנקציות בינלאומיות וברשימות סנקציות לאומיות של מדינות זרות" מחודש יוני 2022, לפיו מערכת הבנקאות נדרשת לקבוע מדיניות ונהלים באשר לאופן שבו ייעשה שימוש ברשימות של עיצומים בין-לאומיים וברשימות של עיצומים לאומיים של מדינות זרות ולהתקשרות או לביצוע פעולות עם גורמים מוכרזים וזאת על רקע פוטנציאל הסיכון לניצולה של מערכת הבנקאות לצורך עקיפתם של משטרי העיצומים.

לצד זאת פעל הפיקוח על הבנקים והוא ממשיך לפעול במגוון האמצעים שעומדים לרשותו במטרה לסייע לעולים החדשים בקשיים שהם מתמודדים עימם מול מערכת הבנקאות, כאשר המסר העיקרי הוא שעל מערכת הבנקאות לפעול ברגישות ולהנגיש את שירותיה לעולים החדשים. מסרים אלה קיבלו ביטוי גם בשני מכתבים פיקוחיים שפרסם הפיקוח על הבנקים: "פתיחת חשבונות לעולים חדשים וקבלת כספים מרוסיה באמצעות מערכת הבנקאות בישראל" מחודש אוגוסט 2022; וכן "מתן שירות ללקוחות המערכת הבנקאית בישראל ברקע המלחמה בין רוסיה לאוקראינה" מחודש פברואר 2023, שכולל הבהרות אשר נועדו להקל על עולים חדשים שהגיעו לישראל על רקע המלחמה.

סגירות והעתקות סניפים

המפקח על הבנקים פנה במכתב פיקוחי למערכת הבנקאות וציין כי יש להקפיד על היישום של דרישות ההוראה בנושא "סגירת סניפי בנק וצמצום שירותי טלר", שבמסגרתה יש לשים דגש על בחינת הפריסה הגאוגרפית והתאמתה לצרכי הלקוחות ולבחון לעומק וברגישות הנדרשת, טרם הגשת בקשות לסגירת סניפים, את מכלול הנסיבות של כל מקרה לגופו ומתוך תפיסה של 'הלקוח במרכז' והבנה שהצורך בקיום סניפים ובקבלת שירותים פנים-אל-פנים לא התייתר.

הוגנות צרכנית בסביבה פיננסית משתנה

על רקע שינויים שחלו בסביבת הריבית והאינפלציה פנה המפקח על הבנקים במכתב לתאגידים הבנקאים שבו הדגיש את ציפייתו לשמור על ענייני הלקוחות לנוכח השינויים האמורים ולוודא שהאינטרסים של הלקוחות יעמדו במרכז. כמו כן, עדכן המפקח אודות הכוונה של הפיקוח על הבנקים לפרסם את שיעורי הריביות שנותנים הבנקים בפועל – מידע אשר פורסם לציבור כמפורט בהמשך.

מכתבי הבהרה בנושאים שונים בתחום העמלות

המפקח על הבנקים פרסם כמה מכתבי פיקוח בתחום העמלות הבנקאיות שנועדו להבהיר נושאים שונים לטובת ציבור הלקוחות. בין הנושאים שאליהם התייחסו המכתבים: גילוי על עלות השירות במקרה של

הוצאות צד שלישי; הוצאות צד שלישי אגב מתן אשראי; עמלה בעד הגשת בקשה להלוואה לדיור בעקבות תיקון חוק אשר קבע את המחיר המרבי של עמלה שהתאגיד הבנקאי רשאי לגבות בעד טיפול בבקשה להלוואה לדיור.

- הגברת השקיפות בנושא האכיפה הצרכנית

- הובהרה לתאגידים הבנקאים כוונת הפיקוח על הבנקים לפרסם באתר של בנק ישראל בין היתר עדכונים שוטפים אודות צעדים פיקוחיים נוספים שנקטו על ידו כלפי גופים מפקחים ובכלל זה דרישה להשבת כספים לקבוצת לקוחות, כתוצאה מטיפול בתיקים רוחביים שטופלו ביחידה לפניות הציבור.

- **שיתוף התאגידים הבנקאים וחברות כרטיסי האשראי בתהליך הערכת ההוגנות במערכת הבנקאות** הפיקוח על הבנקים הזמין את התאגידים הבנקאים ואת חברות כרטיסי האשראי לבצע תהליך חשיבה פנימי בנושא הערכת ההוגנות ולהעביר לפיקוח הצעות לשכלולה של המתודולוגיה.

- הגבלת חשבון שיקים סגור – מסירת הודעות ללקוח

הובהר כי חלה בהתאם לחוק חובת משלוח הודעות בדבר הטלת הגבלה על החשבון, גם במקרים שבהם מוטלת ההגבלה על חשבון סגור.

פרסומים תקופתיים שמיועדים להגביר את ההוגנות כלפי הלקוחות של מערכת הבנקאות

שיעורי ריבית: פרסום מידע השוואתי של שיעורי ריבית על פיקדונות ואשראי

כחלק מהבחינה והניתוח של מנגנון התמסורת, של חשיבות השקיפות ושל העברת הכוח ללקוח, פרסם הפיקוח על הבנקים את שיעורי הריבית שמשולמים בפועל בעד פיקדונות שקליים (בריבית קבועה ומשתנה) ושנגבים בפועל בעד מתן אשראי (בריבית משתנה) וזאת כדי לאפשר ללקוחות לקבל החלטה מושכלת על בסיס יכולת השוואה פשוטה, נגישה ונוחה יותר של התנאים שמוצעים בתאגידים הבנקאים השונים. המידע באתר מעודכן מדי חודש ובחודש פברואר 2023 הורחב המידע שמפורסם מתוך רצון להנגיש לציבור מידע שלם ומפורט יותר שיסייע לו לבצע השוואה טובה יותר של שיעורי הריבית במוצרים השונים של פיקדונות ואשראי. במהלך שנת 2023 יפרסם הפיקוח על הבנקים באתר גם נתונים אודות שיעורי הריבית שנגבים בפועל על ידי חברות כרטיסי האשראי.

עמלות: דיווח תקופתי אודות מחירי השירותים הבנקאים הנפוצים למשקי הבית

הפיקוח על הבנקים פרסם בחודש ספטמבר 2022 את הדיווח התקופתי אודות מחירי השירותים הבנקאים הנפוצים למשקי הבית. הדוח מבוסס על דיווח ההכנסות בפועל של התאגידים הבנקאים ושל חברות כרטיסי האשראי מעמלות שנגבו במהלך שנת 2021.

מענה טלפוני: דיווח תקופתי לוועדת הכלכלה של הכנסת על עמידת התאגידים הבנקאים בהוראות משך

ההמתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי

הפיקוח על הבנקים פרסם בחודש יולי 2022 את הדיווח התקופתי לוועדת הכלכלה של הכנסת אודות עמידת התאגידים הבנקאים בהוראות לעניין משך ההמתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי. הדיווח כולל מידע השוואתי של הנתונים של זמני המענה של התאגידים הבנקאים וכן נתונים כלליים בגין התקופה המדווחת.

הטיפול בפניות הציבור בפיקוח על הבנקים בשנת 2022⁹

⁹ סקירת פניות הציבור של הפיקוח על הבנקים וצעדים להגנת הצרכן שכוללת את פעולות הפיקוח על הבנקים בבדיקה של התלונות וההכרעה בהן וכן את הפעולות בתחום האכיפה והתיקון של ליקויים רוחביים במערכת הבנקאות, מפורסמות מידי שנה באתר של בנק ישראל.

היחידה לפניות הציבור ולבקרה צרכנית בפיקוח על הבנקים פועלת על מנת לטפל בפניות שמתקבלות בפיקוח על פעילותם של הבנקים ושל חברות כרטיסי האשראי וזאת הן מנקודת ראותו של הלקוח אשר הגיש את התלונה והן מנקודת מבט רוחבית, שמטרתה לאתר ולתקן ליקויים בפעילות של התאגיד הבנקאי או של מערכת הבנקאות בכללותה כלפי הלקוחות.

בשנת 2022 התקבלו וטופלו ביחידה לפניות הציבור כ-10,000 בקשות מידע ותלונות מהציבור. בנוסף נתן המוקד הטלפוני של היחידה מענה ליותר מ-15,000 פניות טלפוניות.

להלן נתונים אודות הבקשות למידע והתלונות בכתב:

1. **טיפול ישיר** - היחידה טיפלה בכ-5,400 פניות - מהן כ-1,800 תלונות וכ-3,600 בקשות למידע.
2. **טיפול באמצעות הליך מיצוי הליכים** - כ-4,600 תלונות אשר התקבלו בפיקוח על הבנקים הועברו לנציגי תלונות הציבור בתאגידים הבנקאים ובחברות כרטיסי האשראי לצורך מענה ישיר מצידם, בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 308A בנושא טיפול בתלונות הציבור.

הטיפול בתלונות הציבור כלל את בדיקתן של התלונות בהתאם לחקיקה וקביעה של סעדים ללקוחות במקרים המתאימים. במסגרת זו הושבו ללקוחות בשנת 2022 כ-1.3 מיליון ש"ח בגין טיפול ישיר בפניות פרטניות.

בקרה צרכנית וטיפול בליקויים מהותיים ורוחביים

- הטיפול בפניות הציבור מספק הזדמנויות לתיקון פגמים וליקויים, לטיפול רוחבי בבעיות קיימות ולהפקת לקחים שמביאים לשיפור משמעותי בשירות שניתן על ידי התאגידים הבנקאים ללקוחותיהם. בנוסף פועל הפיקוח על הבנקים לביצוע בקורות ובדיקות אכיפה יזומות שמטרתן להביא להגברת הציות הצרכני. במקרים שבהם מאותרים ליקויים משמעותיים שעלו מבירור של פניות הציבור ובבדיקות האכיפה, מורה הפיקוח על הבנקים על תיקון הליקויים, בין היתר, באמצעות השבה כספית לקבוצת לקוחות שלהם נגרם נזק. במסגרת טיפול רוחבי זה, הושבו ללקוחות בשנת 2022 ועד למועד פרסומה של סקירה זו סך של כ-4.5 מיליון ש"ח. פעילות זו כללה מגוון של נושאים, ביניהם: החזר בגין גביית עמלות בשיעור שהוא גבוה מהנקוב בתעריפון הבנק; החזר בגין אי-מתן הטבות ללקוחות, בניגוד לפרסומי הבנק; וכן החזר בגין גביית דמי כרטיס חיוב טרם שפעולו בניגוד לתעריפון.
- בדיקות אכיפה יזומות מבוצעות מעת לעת בהתאם לנושאים שנמצאים במיקוד של הפיקוח. במסגרת פעילות זו בוצעה בשנת 2022 בדיקה בנושא ביטול שעבודים, אשר העלתה כי יש שעבודים שנרשמו על נכסי לקוחות ולא בוטלו בנסיבות שבהן ההלוואות שהועמדו כנגד אותם שעבודים נפרעו במלואן כנדרש בחוק. לאור זאת דרש הפיקוח על הבנקים את תיקון הליקויים שעלו וכן הורה לבנקים לבצע בדיקה רחבה יותר, כדי לוודא שנמחקו שעבודים בגין אשראי שנפרע. בעקבות דרישתו זו של הפיקוח על הבנקים הוסרו מעל ל-30,000 שעבודים בכלל מערכת הבנקאות.
- במקרים המתאימים שבהם אותרו ליקויים משמעותיים, משתמש הפיקוח על הבנקים בסמכויותיו להטלת עיצום כספי צרכני על התאגיד הבנקאי. הפיקוח על הבנקים הטיל בשנת 2022 עיצום כספי על חברת "כ.א.ל." - כרטיסי אשראי לישראל" בסכום של 650,000 ש"ח וזאת בעקבות בדיקה שבוצעה הפיקוח על הבנקים ושבה עלה כי החברה כיבדה, במקרים מסוימים, חיובים שהתקבלו בכרטיס אשראי שבוטל. בנוסף, מבדיקה שערך הפיקוח על הבנקים בנושא גביית חובות עלה כי הבנקים דיסקונט, פועלים ומזרחי-טפחות לא עמדו בהוראת ניהול בנקאי תקין, שעניינה גביית חובות מלקוחות והטיל עליהם על כן בחודש פברואר 2023 עיצומים כספיים בסך 1,200,000 ש"ח, 850,000 ש"ח ו-700,000 ש"ח בהתאמה. על כל אחד מהבנקים - בנק דיסקונט, בנק הפועלים ובנק מזרחי-טפחות - הוטל העיצום הכספי בגין אי-

דיווח להוצאה לפועל על תקבולים ששולמו על חשבון החוב. על בנק דיסקונט הוטל עיצום כספי נוסף בגין אי-דיווח להוצאה לפועל, תוך זמן סביר, על הסדרי חוב שנערכו בין הבנק ללקוח.

חשבונות מוגבלים

- נכון לתאריך 31 דצמבר 2022 עמד מספר החשבונות המוגבלים על 525,652. מספר הלקוחות שהוטלה עליהם הגבלה עמד על 270,822, מתוכם 251,260 לקוחות שהוטלה עליהם הגבלה מיוחדת מטעם גופי האכיפה (הוצאה לפועל; כונס הנכסים הרשמי; מרכז הגבייה והקנסות; ובית הדין הרבני) ו-19,562 לקוחות שעליהם הוטלה הגבלה "בנקאית" (בעקבות משיכת שיקים ללא כיסוי).
- לאחר ירידה חדה במספר הלקוחות שעליהם הוטלה הגבלה "בנקאית" (בעקבות משיכת שיקים ללא כיסוי) בתקופה שלאחר פרוץ מגפת הקורונה וההקלות שניתנו בעקבותיה, החלה להסתמן מגמת עלייה במספרם, מ-15,937 בסוף שנת 2021, ל-19,562.
- לאורך שנת 2022 טיפל הפיקוח על הבנקים ב-3,449 פניות בכתב בנושא חשבונות מוגבלים ובמקביל עשו 47,116 לקוחות שימוש באזור האישי שמעמיד שירותי מידע אישי ייחודי והפקת אישורים ללקוחות שעליהם הוטלה הגבלה.

אמנת זמינות פיננסית

"אמנת זמינות פיננסית" הושקה בחודש ינואר 2016 במטרה לסייע בהתמודדות עם ההשלכות של האלימות הכלכלית נגד נשים נפגעות אלימות ששוהות במקלטים ובדירות מעבר, באמצעות מתן פתרונות פיננסיים מותאמים לצרכים של נשים אלה, שיסייעו להן להתגבר על האלימות הכלכלית שחוו ולפתוח דף חדש בחייהן. בחודש מרץ 2022 התקיים מפגש האמנה השנתי. במסגרת העדכון השנתי של האמנה, ניתן דגש על שני נדבכים חדשים: האחד - סיום תכנית ההרצה והרחבת האמנה ל-169 מרכזי הטיפול באלימות במשפחה שפזורים בכל רחבי הארץ, כך שלמעשה ערוכים המוסדות הפיננסיים ששותפים לאמנה להחלטה בכלל המרכזים שפועלים בישראל. השני - טיפול במצב שבו מצבת החובות של הנפגעת כוללת חובות כלפי מספר נושים, שמקשים על הטיפול בנפגעת במסגרת המוסד הפיננסי.

בשנת 2023 הורחבה האמנה לאוכלוסיית שורדות הזנות, מתוך הבנה כי למצבן הכלכלי השפעה רבה על מידת ההצלחה של תהליכי השיקום שלהן וכי קושי בהתנהלות פיננסית מהווה חסם מרכזי בתהליכי היציאה והשיקום.

פעולות לעידוד "בנקאות חברתית משפיעה"

תחום הבנקאות המשפיעה (Impact Banking), שמכיל בחובו את האחריות התאגידית החברתית, תופס בשנים האחרונות מקום משמעותי במגזר הבנקאות בעולם. הרעיון שעומד בבסיס הגישה של "בנקאות משפיעה" הוא שעל התאגיד הבנקאי לנקוט פעולות שמטרתן להיטיב עם החברה ועם הסביבה בכללותה ואשר יובילו לבנייתו ולחיזוקו של אמון הציבור במערכת הבנקאות, תוך מיצוי פוטנציאל ההשפעה של מערכת הבנקאות, על ידי הוספת שיקולים חברתיים למגוון השיקולים העסקיים בפעילותה.

הפיקוח על הבנקים מקדם מטרה זו באמצעות יצירת מדד השוואתי שיפורסם לציבור. מדד זה ירתום את מערכת הבנקאות לשינוי, יקבע אמת מידה בסיסית שעל פיה יידרשו כל הבנקים לפעול ויסייע לחיזוקו של אמון הציבור במערכת הבנקאות. טיוטת השאלון הועברה למערכת הבנקאות לצורך התייחסותה הראשונית.

הגברת המודעות הפיננסית בחברה הערבית

הפיקוח על הבנקים, בשיתוף מרכז השלטון המקומי ויחד עם איגוד הבנקים ועם מערכת הבנקאות, קידם בחודש יוני 2022 פעילות נרחבת להגברת המודעות הפיננסית בחברה הערבית, אשר התקיימה בעשרות

ישובים ברחבי הארץ ובהשתתפותם של אלפי אזרחים. הפעילות כללה הרצאות בשפה הערבית בנושא "איך להתנהל נכון עם הכסף שלי" והדרכות פרטניות בסניפי הבנקים. לאור חשיבותו של הנושא ובמטרה לאפשר לאזרחים נוספים מהחברה הערבית לרכוש כלים להתנהלות פיננסית אחראית, התקיים בחודש דצמבר 2022 סבב נוסף של הפעילות.

סקרי שביעות רצון משקי בית ובעלי עסקים עצמאים, זעירים וקטנים
בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים את ממצאי הסקרים לשנת 2022 בנושא שביעות רצון לקוחות מהשירות שניתן להם על ידי מערכת הבנקאות. להלן ממצאים עיקריים שעלו מסקר שביעות הרצון של משקי הבית לשנת 2022, בין היתר, בהשוואה לממצאי הסקר שבוצע בשנת 2021:

- שביעות הרצון מהשימוש באתרי האינטרנט של הבנקים ממשיכה להיות גבוהה.
 - שביעות הרצון מהשימוש ביישומונים של הבנקים ממשיכה להיות גבוהה.
 - חלה ירידה בשביעות הרצון מהשירות של המוקדים הטלפונים.
 - חלה ירידה בשביעות הרצון מהשירות שניתן בסניף הבנק.
 - לא חל שיפור בתפיסת ההוגנות כלפי הלקוחות של הבנקים.
- ממצאים דומים עלו בסקר שביעות הרצון של עסקים עצמאים, זעירים וקטנים. יש לציין בנוסף כי הזמינות והיחס האישי סומנו כשני הצרכים המהותיים בקשר עם הבנק. אולם שביעות הרצון מזמינותם של הבנקאים ומהיכרותם את הפעילות העסקית של בעלי העסקים הינה נמוכה.

הפעולות המרכזיות לביסוס מערכת פיננסית תחרותית ומתקדמת לטובת הלקוחות קידום בנקאות פתוחה - Open Banking API

הפיקוח על הבנקים המשיך להוביל ולקדם את הבנקאות הפתוחה בישראל, שהיא מהווה למעשה מתן גישה לצדדים שלישיים לחשבון הלקוח, בהסכמתו, לצורך קבלת מידע או לביצוע פעולות. החזון של הפיקוח על הבנקים הוא הרחבת עולם הבנקאות הפתוחה, כך שכלל המערכת הפיננסית תהיה שותפה להנגשת המידע (Open Finance). פעילות הבנקאות הפתוחה מהווה אבן דרך ראשונה ומרכזית לשינוי מוצרים ותהליכים בעולם הבנקאות והפיננסים, שבמרכזם נכס המידע שנמצא בבעלותו של הלקוח ושפועלים למנף אותו באמצעות הטכנולוגיה לטובת צרכי הלקוחות. מטרת הבנקאות הפתוחה היא חיזוק כוחו של הלקוח הבנקאי והגברת התחרות והחדשנות בשירותים הפיננסים. חוק שירות מידע פיננסי, תשפ"ב-2021 שפורסם בחודש נובמבר 2021 ושנכנס לתוקף בחודש יוני 2022, הציג לוח זמנים, כך שסלי מידע בבנקאות הפתוחה ישולבו באופן מדורג עד לסוף שנת 2023. עד כה מחצינה מערכת הבנקאות מידע אודות פעילות בחשבונות העו"ש, פעילות בכרטיסי אשראי, פיקדונות ואשראי ליחידים ולעסקים קטנים. בנוסף פעל הפיקוח על הבנקים לפרסם סטנדרט לעניין החצנת מידע על פעילות בניירות ערך. בראייה צופה פני עתיד יש סבירות שהבנקאות הפתוחה (Open Banking) תתרחב למערכת פיננסית פתוחה (Open Finance) ואולי אף למאגרי מידע פתוחים (open data), פעילות שתהיה בעלת השפעה רוחבית משמעותית ושתשפיע כמובן על פעילי השוק השונים.

רפורמת מעבר מבנק לבנק

בחודש ספטמבר 2021 נכנסה לתוקף, בהובלת בנק ישראל ומשרד האוצר, רפורמה אשר חייבה את מערכת הבנקאות לאפשר ללקוחות הבנקים לעבור מבנק לבנק, בצורה קלה, מהירה, בטוחה וללא עלות. מטרות הרפורמה הן: להגביר את התחרות בין הבנקים; לאפשר לשחקנים חדשים להציע שירותים פיננסים; להקל על יכולת המעבר בין בנקים; ולאפשר ללקוחות לשפר את תנאי ההתקשרות שלהם, בין באמצעות הבנק הקיים ובין באמצעות הבנק החדש, באמצעות החיזוק של כוח המיקוח של הלקוחות.

בחלוף שנה מהשקת הרפורמה פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש דצמבר 2022 מידע נוסף אודות רפורמת המעבר מבנק לבנק, שכלל: נתונים שהתקבלו אגב שימוש במערכת המקוונת; פעולות בקרה שמבוצעות על ידי הפיקוח על הבנקים; וממצאי סקר שביעות רצון לקוחות שבוצע בחלוף שנה מהשקת המערכת. כמו כן התקיימה בחודש נובמבר 2022 פעימה נוספת של מסע ההסברה במרשתת לשם ההגברה של מודעות הציבור למערכת המקוונת ולאפשרות לעבור בנק בצורה קלה ומקוונת.

פרויקט הקמת מערכת ערביות דיגיטליות

פרויקט ההקמה של מערכת ערביות דיגיטליות נועד לאפשר ביצוע של כל תהליכי ההנפקה וההגשה של הערביות לרשויות המדינה באופן דיגיטלי מלא. משרדי הממשלה מקבלי הערביות שיתחילו בשלב הראשון לעבוד עם המערכת באמצעות מערכת מרכזייה הם רוב משרדי הממשלה וכן הצטרפות מדורגת של מערכות ייעודיות ברשות האוכלוסין וההגירה, ברשות מקרקעי ישראל, במכס ובמשטרת ישראל. מערכת הבנקאות בישראל הצטרפה אף היא לעבודה במערכת הערביות הדיגיטליות באופן מדורג על פני השנים 2021 ו-2022. בתאריך 1 בספטמבר 2022 בוצע מעבר לקבלת ערביות דיגיטליות (למעט אישורים חריגים) ועל פי החלטת הממשלה, מקבלים משרדי הממשלה (למעט חריגים) החל מינואר 2023 ערביות דיגיטליות בלבד.

יישומי (אפליקציות) תשלום

בתאריך 15 בינואר 2023 נכנס לתוקף הסדר שמעוגן בהוראת ניהול בנקאי תקין בקשר עם הליכים של זיהוי ושל אימות של לקוחות בעת מתן שירותי תשלום על ידי תאגידים בנקאים. ההסדר קובע הקלות בחובות הזיהוי והאימות שמוטלות על התאגידים הבנקאים בעת מתן שירותי תשלום מסוימים.

פעילותם של נותני שירותים פיננסיים מוסדרים ("נש"פים") מול מערכת הבנקאות

בשנים 2021-2022 ביצע הפיקוח על הבנקים בחינה מקיפה בקשר עם מדיניות הבנקים בתחום הנש"פים. בימים אלה עובד הפיקוח על הבנקים על ההסדרה של הוראת דיווח חצי-שנתית של הבנקים לפיקוח בנושא חשבונות נש"פים.

הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלומים

בתחילת שנת 2023 פורסמה הצעת חוק להסדרת העיסוק בשירותי תשלום ובייזום תשלומים. הצעת חוק זו גובשה על ידי משרד האוצר, משרד המשפטים וגופי האסדרה הפיננסיים השונים (בנק ישראל, רשות ניירות ערך ורשות שוק ההון) וכן רשות התחרות. מטרת החקיקה היא להסדיר את הפיקוח על הבנקים על נותני שירותי תשלום ולקבוע את זהותו של הגוף שאמור לפקח עליהם, את החובות של גופים אלו, את תהליך קבלת הרישיון, את הפעילויות המותרות להם ועוד. החוק קובע כי נותני שירותי תשלום שאינם בנקים או תאגידי עזר יפוקחו על ידי רשות ני"ע. עם זאת יפוקחו בשלב זה נותני שירותי תשלום בעלי חשיבות יציבותית, ביניהם גם חברות כרטיסי האשראי, על ידי בנק ישראל.

כמו כן מסדירה הצעת החוק בחקיקה את חובתם של מנהלי חשבונות התשלום לאפשר גישה ליוזמי תשלומים לחשבונות של לקוחות, על מנת לכתוב עבורם הוראות תשלום או הרשאות לחיוב חשבון או לביטול הרשאות לחיוב חשבון. בתחום ייזום התשלומים נקבעו שתי חובות: האחת לייזום בסיסי - שבו הלקוח מאשר את הוראת התשלום אצל מנהל חשבון התשלום והשנייה לייזום מתקדם - שבו הלקוח מאשר את יוזם התשלומים כרשאי לשלוח הוראות תשלום לביצוע ולאחר מכן, לעניין כל הוראת תשלום, מאשר הלקוח אצל היוזם המתקדם את הוראת התשלום. עם התקדמות החקיקה ימשיך הפיקוח על הבנקים בקביעת הוראות ותקנים מתאימים לסוגים הנוספים של ייזום תשלומים.

ליווי ההקמה של בנקים חדשים

השלמת הליך ההקמה של וואן זירו הבנק הדיגיטלי בע"מ

בתאריך 9 בינואר 2022 הוסרו המגבלות מרישיונו של בנק וואן זירו הבנק הדיגיטלי בע"מ (להלן, "הבנק"), לאחר שהבנק עמד באבני הדרך להקמת הבנק. לפיכך הפך רישיון הבנק שניתן לו בתאריך 13 בדצמבר 2019 לרישיון ללא הגבלת זמן וללא הגבלות. זהו הבנק הראשון שניתן לו רישיון לאחר למעלה מ-41 שנים שבהן לא ניתן רישיון בנק בישראל. הפיקוח על הבנקים עוקב אחר פעילותו של הבנק החדש במסגרת מעקב שוטף שמותאם לבנק הקטן והחדש, מנטר את הסיכונים שאליהם חשוף הבנק ועוקב אחר יישום תכניות העבודה שלו.

מתן רישיון בנק מותנה לבנק "אש ישראל (בהקמה) בע"מ"

בתאריך 25 בדצמבר 2022 ניתן לבנק "אש ישראל (בהקמה) בע"מ" רישיון בנק. הרישיון הינו מותנה בעמידה באבני הדרך שנקבעו ברישיונו והוא טרם הופעל. הקמת הבנק מלווה על ידי ועדת היגוי בראשותו של המפקח על הבנקים ובהשתתפותן של החטיבות השונות בבנק ישראל, אשר מלוות מקרוב את הקמת הבנק ומוודאות את העמידה באבני הדרך שנקבעו להקמתו.

היתרי שליטה ורישיונות לסולקים חדשים

הפיקוח על הבנקים בוחן בקשות נוספות לקבלת רישיון סליקה לסולקים חדשים. הבדיקות מתמקדות ביושרתם האישית והעסקית של המבקשים של היתר השליטה, בבדיקת חוסנם הפיננסי וביכולתם לתמוך בעלויות שדרושות להקמה ולתפעול של סולק חדש. הפיקוח על הבנקים בוחן גם את התכנית העסקית שלהם ואת הסיכוי להגשמתה.

הפרדת חברת כ.א.ל. – דיסקונט

בהתאם לתקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשנ"ג-2023 יידרש בנק דיסקונט למכור את החזקותיו בחברת כרטיסי האשראי שבשליטתו, "כ.א.ל. - כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בתוך תקופה של 3 שנים (ובתנאים מסוימים בתוך 4 שנים). הפיקוח על הבנקים מלווה את תהליך ההפרדה.

הפעולות המרכזיות להתאמה של מודל הפעלת הפיקוח לסביבה המשתנה

החזון של הפיקוח על הבנקים הינו "להיות פיקוח מקצועי ויוזם לטובת הציבור והמשק". במסגרת הפעולות להגשמתו של חזון זה פעל הפיקוח על הבנקים לטובת חיזוק תפקודו במספר חזיתות, כדי להתעדכן במגמות האחרונות, בכלים הקיימים, בתכנים ובדגשים המתאימים. להלן מספר דוגמאות:

SupTech - טכנולוגיית פיקוח

במחצית השנייה של 2021 התניע הפיקוח על הבנקים פרויקט שמטרתו היא גיבוש החזון למקסום של הערך שנובע מהמידע ומהלכים אפשריים ליצירת ערך עסקי. מתוך מהלכים שהוצגו, נבחרו במהלך שנת 2022 שני מהלכים בעלי ערך משמעותי לפיקוח והיתכנות גבוהה לביצוע – התרעות ופרסום מידע לציבור. במחצית השנייה של שנת 2022 התקיימו סדנאות עם עובדים ועם מנהלים על מנת לבחור תרחישים עבור ההתרעות הנדרשות. נבחרו שני תרחישים: התקרבות למגבלה וזיהוי של חריגים.

יישום חוק עקרונות האסדרה

חוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2021 (להלן, החוק), אשר נכנס לתוקף בתאריך 1 בינואר 2023, חל על בנק ישראל כתאגיד ציבורי לעניין הפעלת סמכויותיו בכל הנוגע לאסדרה של תחומי הבנקאות, הסולקים

והשיתוף בנתוני אשראי. מטרתו של חוק זה היא לקדם אסדרה מיטבית של גורמי ממשלה ותאגידים ציבוריים שנועדה להשיג יעד ברור ומעוגן בסמכויותיו של המאסדר ולהוות אסדרה איכותית אשר לא משיתה נטל אסדרה עודף. בחודש דצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיות לעניין אופן הביצוע של הדוח בקביעת האסדרה בהתאם לחוק עקרונות האסדרה והוא מיישם החל משנת 2023 את דרישות החוק.

בחינת מודל הפעלת הפיקוח

לאור השינויים שחלו בשנים האחרונות בתחום הפיננסי (המקומי והגלובלי), בסביבה המקרו כלכלית, הרגולטורית, בתחום הטכנולוגי, היציבותי והצרכני/חברתי, עלה הצורך לבחון מחדש את פרקטיקות העבודה של הפיקוח, את תהליכי העבודה, את יכולות הפיקוח, את הנאותות של משאבי הפיקוח ואת התאמתם לסביבה המשתנה על היבטיה השונים, תוך כאמור ראייה צופה פני עתיד (להלן, מודל ההפעלה של הפיקוח) וזאת במטרה להיות פיקוח מוביל. במהלך שנת 2022 בחן הפיקוח על הבנקים את מודל ההפעלה שלו ופעל בהתאם לשיפורם של תהליכי עבודה פנימיים.

משלחת המפקח על הבנקים לסינגפור ואוסטרליה

בחודש נובמבר 2022 יצאה לסינגפור ואוסטרליה משלחת של מנהלי הפיקוח בראשות המפקח על הבנקים. המשלחת נפגשה עם נציגים של בנקים מרכזיים, של רשויות פיקוח, של בנקים מסחריים, של גופי ייעוץ בין-לאומיים ועוד. המשלחת עסקה במנעד רחב של נושאים: תפישה פיקוחית; סיכונים; אקלים וסביבה; חדשנות וטכנולוגיה; התנהלות עסקית; רישוי ובנקים דיגיטליים חדשים; ועוד. תובנות להמשך עבודת הפיקוח בתחומים השונים, בהתאם לאמות מידה בין-לאומיות מיטביות, שולבו בתכניות העבודה.

הסדרת הקשר ושיפור מנגנון חילופי המידע מול רשויות הפיקוח האמריקאיות

הפיקוח על הבנקים ממשיך לתחזק ולנהל קשרי עבודה שוטפים עם רשויות פיקוח פיננסי זרות כחלק מקשרי Home-Host בין מארחים לאורחים, כמתחייב מההסכמים הרשמיים שנחתמו עם רשויות אלה ובהתאם להמלצותיה של ועדת באזל. במסגרת זאת פעל הפיקוח על הבנקים במהלך שנת 2022 לביסוס מנגנון סדור ומובנה לחילופי מידע בין הפיקוח על הבנקים לבין שלושת המפקחים הפיננסיים בארצות הברית, שאמונים על הפיקוח על השלוחות של הבנקים הישראליים בארצות הברית: FDIC; FED; NYSDFS.

החטיבה למידע ולסטטיסטיקה

ייעוד החטיבה ותפקידיה העיקריים

החטיבה למידע וסטטיסטיקה נועדה לשמש מקור מידע מוביל על המשק הישראלי, ובפרט על הפעילות הפיננסית ועל המגזר הפיננסי.

היעד העיקרי של החטיבה הוא לספק נתונים ומידע על הפעילות הכלכלית במשק באיכות, בזמן ובהיקף הנדרשים לצורך ניהול המדיניות, השגת מטרותיו של הבנק ומילוי תפקידיו.

יעד נוסף של החטיבה הוא להעמיד את הנתונים והמידע שבידי החטיבה לשימושם של גופים שונים בארץ ובחו"ל, בכפוף למגבלות של סודיות ואבטחת מידע, וזאת לצורך הגברת השקיפות והיעילות הכלכלית במשק וקידום המחקר הכלכלי עליו.

לשם כך החטיבה מפצה נתונים, מידע ודוחות בערוצים שונים, לרבות באתר האינטרנט של בנק ישראל.

החטיבה מנהלת ומתפעלת מידע ונתונים מגוונים על הפעילות הכלכלית במשק בתחומים שונים, נתונים המתקבלים ממגוון רחב של מקורות; מתמחה בארגון המידע ובהנגשתו; ומפתחת כלים ושיטות סטטיסטיות המסייעים למשתמשים במידע.

הנתונים הנאספים בחטיבה מתמקדים במשק הישראלי ובסביבה העולמית המשפיעה עליו, וזאת כאמצעי להבנת התופעות הכלכליות העיקריות במשק. החטיבה מקימה ומתחזקת מערכות מידע; מפתחת ומיישמת שיטות לעיבוד והצגה של נתונים ומידע; ומפצה נתונים, תוצרי מידע ודוחות בתוך הבנק ומחוץ לו, בערוצים שונים.

המידע המנוהל בחטיבה¹⁰

- **המערכת הפיננסית והמוניטרית בישראל:** הריביות והתשואות על מכשירים פיננסיים שונים; הפעילות בשוק מטבע החוץ (העסקאות, נפחי המסחר, המגזרים, המחירים, שער החליפין האפקטיבי, המרווחים, הסיכונים); הפעילות בשוק ניירות הערך (מחירים היסטוריים, היקפי ההנפקה של ההון והחוב, מחזורי המסחר, החזקות תושבי חוץ ותושבי ישראל בנכסים ועוד), בשוק הכספים ובשוק האשראי; אינדיקטורים ליציבות הפיננסית; פעילות הבנקים, המשקיעים המוסדיים והמתווכים הפיננסיים אחרים; תיק הנכסים הפיננסיים של הציבור ועוד.
- **הפעילות הריאלית במשק:** התוצר, שימושו וענפי המשק, פעילות המגזר העסקי והחברות הציבוריות, מחירי הסחורות והשירותים, שוק העבודה, שוק הנדל"ן ועוד.
- **פעילות המשק מול חוץ לארץ:** מאזן התשלומים, הנכסים וההתחייבויות של המשק מול חו"ל (IIP), החוב החיצוני ועוד.
- **פעילות הממשלה:** הכנסות הממשלה והוצאותיה, ההכנסות ממסים, הגירעון והחוב ועוד.

¹⁰ המידע והנתונים המתפרסמים באתר האינטרנט של הבנק אינם כוללים את מלוא המידע המנוהל בחטיבה למידע ולסטטיסטיקה בבנק ישראל.

הבסיס החוקי לפעילות החטיבה

הבסיס החוקי לאיסוף הנתונים בבנק ישראל נגזר מתפקידיו של הבנק, המוגדרים במספר דברי חקיקה, ובהם:

חוק בנק ישראל, התש"ע-2010;

פקודת הבנקאות, 1941;

חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;

חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008.

מתוקף תפקידיו על פי דברי החקיקה האמורים יש לבנק סמכות לדרוש מידע מגופים שונים.

חטיבת משאבי אנוש ומנהל

חזון החטיבה

להיות חטיבה מובילה בהטמעת תרבות ארגונית השואפת למצוינות, פיתוח המשאב האנושי, ייעול תהליכים ארגוניים והקמת תשתיות לשם מילוי ייעודו המרכזי של הבנק בכלכלת ישראל.

תפקידי החטיבה

1. פיתוח ושימור המשאב האנושי.
2. ניהול המשאב האנושי משלב הגיוס, הקליטה ועד לפרישה.
3. טיפול ברווחת העובדים ובתחומי התרבות והספורט.
4. מתן שירות לגמלאים וטיפול ברווחתם.
5. הכנה ותשלום שכר וגמלאות לעובדים וגמלאים.
6. הובלה וניהול תהליכים חוצי ארגון.
7. ניהול יחסי העבודה והממשקים מול הוועד, הממונה על השכר, ההסתדרות.
8. ייעול ושיפור תהליכים ארגוניים ושיטות עבודה.
9. בקרה על תהליכים, בקרת שכר, בקרת רכש, מעקב ודוחות ביקורת פנימית, ISOX, המשכיות עסקית וניהול סיכונים בפעילות החטיבה.
10. ביטחון, בטיחות, חירום ואבטחת עובדי הבנק, נכסיו ומתקניו.
11. ניהול, מתן שירותים, אחזקה ותפעול מתקני הבנק וציודו.
12. ביצוע תהליכי הרכש כולל הכנה ואישור החשבונות הלוגיסטיות בבנק.
13. תמיכה במזכירות הועדה למינוי דירקטורים.

יעדי החטיבה

- היערכות צופה פני עתיד למשאב האנושי, תקנים ותשתיות החטיבה.
- קידום תרבות ניהולית מבוססת תוצאות - מודל עבודה היברידי.
- פיתוח ההון האנושי בבנק.
- שיפור השירות ללקוחות החטיבה.

- עדכון והטמעת נהלים בבנק.
- קידום דיגיטציה של טפסים ותהליכים.
- קידום פרויקטים משותפים – "בנק אחד".
- שיפור ממשקי העבודה בתוך החטיבה.
- העמקת הגיוון התעסוקתי בבנק.

החטיבה לטכנולוגית המידע

חזון החטיבה

חטיבת טכנולוגית המידע תהווה גורם משמעותי בעיצוב תהליכים וקידום הטמעת טכנולוגיות בבנק ישראל, מתוך שותפות עם החטיבות העסקיות בבנק, למען קידום השגת יעדי בנק ישראל והבטחת רציפות פעולתו בכל זמן.

תפקידי החטיבה

החטיבה לטכנולוגית המידע מופקדת על גיבושה והפעלתה של אסטרטגיית המחשוב של בנק ישראל, לרבות תשתיות פיננסיות טכנולוגיות התומכות ברפורמות המשק באמצעות פיתוח, תחזוקה והפעלה של מערכות תשתית ומידע מתקדמות תוך אבטחת המידע והסייבר של התשתיות הטכנולוגיות של בנק ישראל.

המערכות של חטיבת טכנולוגית המידע מוכוונות לעיסוקי הליבה של בנק ישראל – ניהול המדיניות המוניטרית, המחקר הכלכלי, הפיקוח על המערכת הבנקאית והשמירה על היציבות הפיננסית במשק, ניהול שירותי בנקאות עבור גורמי הממשל במדינה, הסדרת מערכות התשלומים והסליקה במשק, ניהול מערכות מידע וסטטיסטיקה על כלכלת ישראל, ניהול פעילות בנק ישראל בשווקים השונים, ניהול משק המטבע המזומן (שטרות ומטבעות) ועוד.

החטיבה אמונה על יצירת סביבת עבודה טכנולוגית מתקדמת, תוך הובלת יוזמה וחדשנות טכנולוגית עבור עובדי הבנק.

עיסוקים מרכזיים של החטיבה:

- ❖ שותפות וייעוץ טכנולוגי להנהלת הבנק במימוש מטרות ויעדי הבנק.
- ❖ ארגון וניהול המידע - ניהול, איסוף, שיתוף ואינטגרציה, הנגשה ואנליטיקה מתקדמת של המידע.
- ❖ בחינה ויישום של חידושים טכנולוגיים ופלטפורמות טכנולוגיות חדשות בבנק.
- ❖ קידום תשתיות טכנולוגיות מתקדמות.
- ❖ פיתוח ותחזוקת מערכות מידע ויישומים:
 - ניהול מערכות מידע לתמיכה בתפקוד הבנק כבנקאי של הממשלה והבנקים: ניהול הנפקות מכרזי מק"ם, ניהול יתרות מטבע החוץ, החוב הפנימי, החוב החיצוני ועוד.
 - פיתוח תוכנות ייעודיות עבור כלכלני הבנק בעבודתם עם מערכות המידע ולצורך תמיכה בקבלת החלטות.
 - ניהול נתוני הדיווח ממערכת הבנקאות והעברת הוראות ודיווחים אליה.
 - ניהול נתוני הדיווח של חברות במשק.
 - פיתוח כלים לתמיכה במדיניות המוניטארית.
 - פיתוח כלים מוניטאריים ממוכנים, להשתלבות בזירות מסחר חיצוניות ופנימיות.
 - ניהול מערכות לסליקה כספית בין-בנקאית ומול הבורסה לני"ע.

- פיתוח יישומים טכנולוגיים לניהול הבנק כגון ניהול לשכות ההנהלה, פיתוח פורטלים ארגוניים וניהול מסמכים.
- ניהול המערכות הפנימיות של הבנק (משאבי אנוש, כספים, רכש ולוגיסטיקה).
- ❖ פיתוח תשתיות פיננסיות למשק
- פיתוח מנגנוני שוק תשתיתיים בתחום הכלכלי לשיפור התחרותיות והאמינות של המערכת הבנקאית.
- ניהול מערכת נתוני האשראי.
- ❖ הגנת סייבר
- היערכות לאיומי הטרור הקיברנטי והרחבת מוכנות הבנק להתמודדות עם אירועי משבר וחירום.
- היערכות להמשכיות עסקית ולמצבי חירום.
- ❖ שדרוג והחלפה של מערכות ישנות שאינן נתמכות לטכנולוגיה מתקדמת
- ❖ תפעול שוטף של מערכות ותשתיות ותמיכה במשתמשי קצה

מחלקת המטבע

א. אספקת מזומנים לציבור

מחזור המטבע הסתכם בסוף שנת 2022 ב-119.4 מיליארדי ש"ח, לעומת 113.1 מיליארדים בסוף שנת 2021, גידול של כ-6%.

שטרות

ערך מחזור השטרות הסתכם השנה ב-116.4 מיליארדי ש"ח, לעומת 110.2 מיליארדים בשנה הקודמת, גידול של כ-6%. מספר השטרות במחזור עלה מ-749 מיליוני שטרות בשנה הקודמת ל-791 מיליונים השנה, גידול של 6%. רוב השטרות שנוספו למחזור השנה היו בערך 200 ש"ח (27 מיליון שטרות מתוך 42 מיליון שטרות שנוספו בסך הכול). מאז 2011 חלקם במחזור גדול מזה של כל שאר העריכים, ובסוף שנת 2022 הם היוו 58% ממנו בשעה שהשטרות בערך 100 ש"ח היוו 24%, השטרות בערך 50 ש"ח היוו 10%, והשטרות בערך 20 ש"ח 8%.

מטבעות זיכרון

בשנת 2022 הנפיק בנק ישראל ארבעה מטבעות זיכרון, בארבע סדרות שונות:

1. מטבע בסדרה "תמונות מן התנ"ך", התשפ"ג - 2022: "משה והסלע";
2. מטבע בסדרה "יום העצמאות", התשפ"ב - 2022: "מכתשים";
3. מטבע בסדרה "בוליון – ירושלים של זהב", התשפ"ב - 2022: "עין כרם";
4. מטבע בסדרה "נופי ישראל", התשפ"ב - 2022: "גמלא והנשרים".

ב. המידע באתר האינטרנט

באתר החדש של בנק ישראל ניתן למצוא מידע רב אודות פעילות מחלקת המטבע:

באתר תצוגה חדשה ואינטראקטיבית הכוללת מידע על סימני הביטחון המשולבים בשטרות שבמחזור ומידע כיצד ניתן לזהות שטרות מזויפים; הצגת סדרות המטבע השונות, מסדרת בנק אנגלו-פלשתינה ועד סדרה ג' של הש"ח; קטלוג מטבעות זיכרון; מידע סטטיסטי אודות המחזור; הודעות העיתונות; תרשים מערכת המטבע; סקירות פעילות מחלקת המטבע לאורך השנים.

כמו כן מפורסם מידע על נגישות בשטרות; מערכת לזימון תור לקופת בנק ישראל; מידע על פרויקט "כאן בודקים שטרות" (איך להימנע מזיופים); פרטי יצירת קשר עם מחלקת המטבע; מידע הסברתי, שאלות ותשובות ועוד.

ג. מתן שירותים לממשלה ולציבור

מחלקת המטבע נותנת שירותים לממשלה ולציבור (שירותי פריטה וצריפה, החלפת מטבע פגום ופדיון מלוות המדינה).

ד. פעילויות נוספות של מחלקת המטבע בשנת 2022:

(א) תרגול מערכת המטבע לחירום

הבנק קובע בהנחיותיו לתאגידים הבנקאיים את שיטת הפעולה באירועי חירום. במסגרת זו, קיים הבנק תרגיל שנתי לכלל הגורמים השותפים בתהליך ההפצה של השטרות והמעוות לציבור (תאגידים בנקאיים, מרכזי המזומנים וחברות הבלדרות); וזאת לשם בחינת מוכנותם לאירועי חירום שונים. במסגרת התרגיל, תורגלו המשתתפים באספקת מזומנים לציבור בפריסה ארצית מתוך הבנת חשיבות המזומן כאמצעי תשלום אותו מבקש הציבור להחזיק בתקופות של חוסר ביטחון ומצבי חירום כגון: מלחמה, אסון טבע, פנדמיה, משבר כלכלי או אירוע סייבר. בשיטה זו פועל הבנק להבטיח כי המזומן יהיה זמין לציבור בכל עת בשגרה ובחירום.

(ב) תכניות הסברה

במהלך שנת 2022 קיימו נציגי המחלקה פעולות הסברה והדרכה לכלל הציבור בנושא סימני הביטחון והסימנים לאנשים עם לקויות ראייה, המשולבים בשטרות. פעילויות ההדרכה מתקיימות במסגרות שונות של מערכת החינוך ובארגונים ומוסדות אחרים ובהם: בתי אבות, מתנ"סים, מרכזי יום לעיוורים וכדומה. בהדרכות אלו ניתנת לציבור האפשרות ללמוד ולהתנסות בזיהוי קל ומהיר יותר של סימני הביטחון והסימנים לעיוורים ששולבו בשטרות.

בנוסף, קיימו נציגי המחלקה הדרכות במסגרת פרויקט "כאן בודקים שטרות" שמטרתו להעלות את המודעות בקרב בעלי עסקים לחשיבות של בדיקת שטרות בעת קבלתם, באמצעות היכרות עם סימני הביטחון המשולבים בשטרות ואופן בדיקתם. על פי נתוני הבנק, מעל ל- 90% מהשטרות המזויפים המתקבלים במערכת הבנקאית מקורם בבעלי עסקים שקבלו אותם כתשלום כנגד תמורה במסגרת עסקה.

בנק ישראל העמיד לרשות בעלי העסקים לומדה להכרת סימני הביטחון המשולבים בשטרות וכן מעניק הדרכות פרטניות בנושא. לאחר הכשרתם, זכאים בעלי העסקים לקבל מדבקת "כאן בודקים שטרות" אותה יוכלו להדביק על חלון הראווה של בית העסק או במקום בולט אחר על מנת להרתיע זייפנים ולשתף פעולה במלחמה בהם.

מחלקת המטבע ערוכה להפצת חומרי הסברה מודפסים בנושא סימני הביטחון והסימנים לעיוורים, והם מחולקים לציבור הרחב ע"פ דרישה.

עוד בשנה זו, המחלקה יצאה בקמפיין ייעודי לבני נוער ולהורים לילדים צעירים אשר מטרתו להעלות את החשיבות של בדיקת סימני הביטחון המשולבים בשטרות. הקמפיין הופץ לראשונה ברשתות חברתיות (פייסבוק וטיקטוק) בשפות עברית וערבית וזכה לחשיפה נרחבת ביותר.

אגף חשבות

אגף החשבות משמש כבנקאי של הממשלה ומנהל חשבונות עבור גופים נוספים כמוגדר בחוק בנק ישראל. האגף אחראי על מערך התשלומים והתקבולים המנהליים של הבנק, מסים (שאינם שכר) וכן אחראי על המערך החשבונאי והדוחות הכספיים של הבנק ושל הקרן לאזרחי ישראל. במהלך השנים האחרונות בחן האגף סטנדרטיים בינ"ל הנוגעים לתפקידיו ופועל ליישומם לרבות בחינה של רגולציות בינ"ל רלוונטיות ושיפור ניהול הסיכונים במערכות ובתהליכי עבודה.

עיקר תפקידי האגף:

1. **מתן שירותי בנקאות לממשלה וניהול חשבונות עבור גופים אחרים** – אחד מתפקידי הבנק, כמוגדר בסעיף 48 בחוק בנק ישראל, הוא לשמש כבנקאי של הממשלה. סעיף 50 לחוק בנק ישראל קובע מי רשאי לנהל חשבונות בבנק ישראל, בנוסף לממשלה. בהתאם לכך מנהל בנק ישראל חשבונות ללקוחותיו כאמור, במטבע ישראלי ובמטבע חוץ. בשנים האחרונות עסק האגף בקידום השירות הבנקאי ללקוחות בנק ישראל, לרבות כנסי הדרכה ללקוחות הבנק בנושאים בנקאיים וקידום מערכות ושירותים דיגיטליים ללקוחות הבנק. לפירוט על תפקיד בנק ישראל בתחום זה ראו באתר בנק ישראל :

[/https://www.boi.org.il/bank-of-israel/about/functions/government-banker](https://www.boi.org.il/bank-of-israel/about/functions/government-banker)

2. **ניהול המערך החשבונאי והדיווחים החשבונאיים של הבנק** – האגף אחראי למערך החשבונאי של הבנק, קובע את העקרונות החשבונאיים של רישום הפעילות הפיננסית והכספית של הבנק, לרבות ניהול מודולים חשבונאיים של המערכות הפיננסיות של הבנק. האגף קידם שיתוף פעולה עם מוסדות כספיים בינ"ל ועם בנקים מרכזיים בעולם ביישום סטנדרטים דיווחיים וסטנדרטים חשבונאיים של בנקים מרכזיים ופועל ליישומם בספרי הבנק. ניהול מערך דיווחים חשבונאי כולל הפקת הדוחות הכספיים של הבנק המבוקרים על ידי רואי חשבון חיצוניים והפקת מידע מספרי הבנק המופץ לחטיבות הבנק ולגורמי חוץ. ראה קישור לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של בנק ישראל :

[/https://www.boi.org.il/publications/regularpublications/financial-statements](https://www.boi.org.il/publications/regularpublications/financial-statements)

3. **ניהול המערך החשבונאי, כולל ניהול הספר הראשי ועריכת הדוחות הכספיים של הקרן לאזרחי ישראל** – כמוגדר ב"חוק קרן לאזרחי ישראל התשע"ד-2014"

4. **ניהול התשלומים והתקבולים המנהליים של הבנק וריכוז הטיפול בהיבטי המיסוי של הבנק (שאינם בגין השכר).**

5. **ניהול תהליכי פדיון מלוות חובה שבאחריות בנק ישראל** – מלוות מדינה שהונפקו לציבור החל משנות ה-60. הבנק פועל לפדיון המלוות לבעליהם ומבצע תהליכי איתור שונים ומגוונים לצורך איתורם. ניתן למצוא מידע נוסף לרבות פרטי קשר לפעילות זו, באתר האינטרנט של בנק ישראל

[/https://www.boi.org.il/information/state-loans-bonds](https://www.boi.org.il/information/state-loans-bonds)

מחלקת מערכות תשלומים וסליקה

תפקידי המחלקה

1. **קביעת המדיניות למערך התשלומים** - (1) קביעת אסטרטגיה ומתווה מדיניות בתחום מערכות התשלומים והסליקה בראייה צופת עתיד, ובין היתר הרחבת השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים מתקדמים ובטוחים לכלל הציבור ועידוד השימוש בהם; הפחתת השימוש באמצעי תשלום מבוססי נייר, קידום חלופות אלקטרוניות וביסוס המסגרת המשפטית התומכת; (2) קביעת כללים והטמעת שיפורים לפעילות במערכות התשלומים המופעלות על ידי בנק ישראל; (3) ייזום רפורמות במערך התשלומים לצורך קידום מערכות תשלומים וסליקה ואמצעי תשלום צופי פני עתיד.
2. **פיקוח על מערכות התשלומים** – הבטחת היציבות והיעילות במערך התשלומים, בין היתר על ידי - אסדרה של מערכות התשלומים וסכמות אמצעי התשלום המבוקרות. ובכלל זה: אימוץ והטמעת עקרונות בינלאומיים, מתן הוראות לגופים המפוקחים, קביעת מדיניות בנושאים שונים למערכות המבוקרות וקביעת סטנדרטים בתחום התשלומים; הערכה של המערכות המבוקרות ובכלל זה: ניתוח ומיפוי הסיכונים במערכות המבוקרות, מתן הנחיות לצמצום פערים ואכיפתן; ביקורת על נושאים רוחביים ובתחומי התמחות ייחודיים; פרסום דוחות פיקוח תקופתיים.
3. **ניהול מערכות תשלומים קריטיות** - ובכלל זה מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת), מסלקת השיקים וממשקי התקשורת למערכות אלו, תוך שמירה על הרציפות וההמשכיות העסקית של המערכות וכל זאת במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן.

בשנת 2022 עסקה המחלקה גם בנושאים הבאים:

1. שיפור ניהול הסיכונים במערכות ובתהליכי עבודה ויישום רגולציות רלבנטיות בהתאם.
2. **שדרוג והתאמת מערכת זה"ב לעולם הפיננסי החדש** - בנק ישראל מפעיל את מערכת זה"ב - מערכת תשלומים קריטית מסוג RTGS, לסליקה תוך יומית של תשלומים בזמן אמת. מערכת זה"ב הינה מערכת מרכזית במערך התשלומים במשק, ומהווה סולק סופי של כלל מערכות התשלומים במשק במטבע שקלי. ב-9.7.2022 עלינו לאוויר עם מערכת זה"ב חדשה. ההחלטה על החלפת ליבת המערכת נבעה מהצורך בעמידה בעקרון האסטרטגי של בנק ישראל לחיזוק היציבות וקידום תשתיות פיננסיות ואמצעי תשלום דיגיטליים, עידוד התחרות במשק, שדרוג פונקציונאליות המערכת, תמיכת המערכת בסטנדרטים בינ"ל, כדוגמת מוכנות לתקן ISO 20022, מוכנות לחיבור שחקנים חדשים ומסלקות נוספות באופן ישיר, פיתוח היכולת להוסיף מטבעות נוספים, וחיזוק ההגנה מפני איומי סייבר.
3. **הצטרפות גופים חדשים למערכת זה"ב** - בנק ישראל פעל בשנים האחרונות לפתיחת הגישה למערכות התשלומים המבוקרות לגופים חוץ בנקאיים. בנוסף, בנק ישראל הנחה את מפעילי מערכות מס"ב ושב"א להפריד תשתיות ולפעול באופן ישיר ועצמאי במערכת זה"ב. חברת שב"א מפעילה שתי מערכות תשלומים: (א) מערכת מיתוג ATM (ב) מערכת שירותים בכרטיסי חיוב. פתיחת הגישה עבור מערכות תשלומים אלה בבנק ישראל תסתיים במהלך שנת 2023.

4. **הקצאת קודי זיהוי חדשים לנותני שירותי תשלום** – הפעילות במערכות תשלומים מבוקרות מסוימות מצריכה שימוש בקוד זיהוי. במהלך שנת 2022, בנק ישראל הקצה קודי זיהוי חדשים לחברה הממשלתית ולאופק. זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית בישראל מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף (מוכר כיום כ"קוד בנק") המורכב משני תווים. כדי שנותן שירותי תשלום יוכל לפעול במערכות התשלומים השונות ולספק מספרי חשבון ללקוחותיו, עליו להיות מזהה בכלל המערכות הרלוונטיות אשר מצריכות שימוש בקוד זיהוי. כיום נעשה שימוש ב-2 פוזיציות לקוד זיהוי ולפיכך כמות הקודים מוגבלת ל-99 קודים. היות שאנו צופים כי בעתיד יהיה צורך בכמות גדולה יותר של קודים הותנע פרויקט להרחבת קוד הזיהוי.

5. **תשלום מידי** - בחודש נובמבר 2019 חברת מס"ב השיקה את שירות התשלומים המידיים. שירות זה מאפשר לבצע העברות של זיכויים מידיים. עד כה הבנקים בישראל הצטרפו לשירות כמקבילים של תשלומים מידיים ומספר בנקים נערכו גם לשליחה של תשלומים מידיים, כך שכיום, בחלק מהבנקים, ניתן לבצע העברות תשלום מידיות באמצעות האפליקציה הבנקאית או דרך האינטרנט. השימושים כיום מאפשרים לבצע בעיקר עסקאות מידיות של אדם לאדם (P2P) מחשבון תשלום אחד לחשבון התשלום השני. הפיקוח על מערכות תשלומים מלווה ועוקב אחר התפתחות שירות התשלום המידי, על מנת להבטיח כי השירות יהיה יציב ויעיל, ייתן מענה לצרכי השוק ויתאים לתקנים הבין-לאומיים. הפיקוח מלווה ועוקב אחר התפתחות התשתית לתשלומים מידיים בישראל, בוחן חסמים וצרכי שוק ומנחה את מס"ב והשחקנים בנושאים שונים לצורך הגברת היציבות והיעילות של התשלום המידי.

✓ ליווי שירות התשלומים המידיים של מס"ב - מתקיים ליווי צמוד על מנת להבטיח שמערכת התשלומים המידיים תפעל בהתאם לעקרונות הבינלאומיים ותיתן מענה לצרכי השוק. במסגרת זו הוצאנו הנחיות שונות למס"ב ולמשתתפים בה, בין היתר, עמידה בתקן ISO20022, קבלה של זיכויים מידיים וקבלה של R2P ו R2R ועוקבים אחר יישום הנחיות אלו.

✓ הקמה של צוות FP (Faster Payments) וצוות ממשלה - לצורך בחינת הצרכים והחסמים בשוק התשלומים המידיים, הוקם צוות FP בו משתתפים מס"ב והמשתתפים בה וכן גופים חוץ בנקאיים שמהווים משתתפים פוטנציאליים בתשתית. כמו כן, לצורך קידום תשלומים מידיים בממשלה הוקם צוות פנימי של בנק ישראל יחד עם החשבונות, הממשלה ומס"ב על מנת לקדם את הכניסה של הממשלה לתחום.

✓ נסיעה לימודית לדנמרק ושבדיה – קיימנו נסיעה לימודית לבנקים המרכזיים בדנמרק ובשבדיה אשר התמקד בתשלום המידי ותשלומי Cross Border. התובנות מהנסיעה גובשו ויוטמעו בתוכניות העבודה בשנים הקרובות. צעדים נוספים – נמשך יישום תכנית ההמלצות לקידום יישום התשלום המידי בישראל. נבחנים המאפיינים הנדרשים לסכמה אשר תסדיר את כללי הפעילות בין השחקנים בביצוע תשלומי FP Faster Payments, אשר יעצבו את אמצעי התשלום זה.

6. **הוראת חיוב דיגיטלית - שיק דיגיטלי** - מטרתה של הוראת חיוב דיגיטלית היא להוות פתרון יעיל ומתקדם לביצוע תנועות חיוב ישירות, כתחליף דיגיטלי מלא לשיק הנייר הפיזי. בחציון הראשון של שנת 2022 פרסמנו קול קורא לציבור להתייעצות בנושא.

בכדי לקיים בחינה יחד עם השוק וכלל השחקנים השונים, מדור מדיניות מערך התשלומים הקים ועדת שוק בה משתתפים בנק ישראל, משרדי הממשלה, הבנקים וחברות כרטיסי האשראי. הוועדה החלה את עבודתה וחמשת החברות המובילות שהגישו את הצעתן הגיעו לוועדה להציג את הפתרון שלהן.

- במקביל לתהליכים אלו קיימנו מספר סקרי שוק על מנת לתקף ולבחון את העדפות המגזרים השונים בקרב הציבור ובעלי עסקים בכל הנוגע להעדפות השימוש שלהם בשיקים והמעבר הצפוי לשיק הדיגיטלי.
7. **מאגר זהויות פיננסי לביצוע תשלומים** - מדינות רבות מפתחות זהות דיגיטלית לאזרחים שלהן, גם בישראל מקודם התחום על ידי מערך הדיגיטל הלאומי. שילוב של מידע פיננסי עם הזהות הדיגיטלית יקל משמעותית על פעילות השחקנים השונים בתחום התשלומים ועל כניסה קלה יותר של שחקנים חדשים. בשנה החולפת חקרנו את נושא הזהות הדיגיטלית בפרט ואת נושא המידע הפיננסי בזהות דיגיטלית בכלל. הוסכם על שיתוף פעולה והקמת צוות לו יהיו שותפים בנק ישראל, מערך הדיגיטל ומערך הסייבר - לביצוע משותף של POC לשימוש בזהות דיגיטלית עם מידע פיננסי במערך התשלומים. כמו כן בוצעה סקירה משווה בינלאומית של מאגרים המאפשרים אינטגרציה של נותני שירותי תשלום.
8. **צוות בין משרדי לקידום הממשלה כקטליזטור למעבר לאמצעי תשלום דיגיטליים** - מדור מדיניות הקים צוות עבודה יחד עם משרדי ממשלה שונים מתוך חשיבה ממשלית מהווים בית העסק הגדול במדינה, המשלם הגדול במשק, מקבל התקבולים הכי גדול במשק ונותן השירותים הכי גדול במשק וככזה הוא יוכל להניע ולהוות קטליזטור למעבר לאמצעי תשלום דיגיטליים. במסגרת עבודת הצוות מקדמים יחד עם המשרדים השונים את המעבר של פעילות משרדי הממשלה לאמצעי תשלום דיגיטליים. במסגרת שיתוף הפעולה הזה, במהלך שנת 2022, לקחנו חלק ב 3 מכרזים שפורסמו על ידי החשכ"ל לתשלומים דיגיטליים של משרדי הממשלה. אנו מלווים את רשות המיסים בחשיבה כיצד להכניס דיגיטציה לדרישות התשלום שנשלחות על ידם היום.
9. **תשלומים חוצי גבולות** – בשנת 2022 נמשכה הבחינה להרחבת היכולת וייעול תהליך ביצוע תשלומים חוצי גבולות בין ישראל לעולם, כך שיהיו מהירים יותר, זמינים יותר ובעלות נמוכה יותר. בוצעה בחינה ולמידה של פרויקטים שונים בעולם העוסקים בתשלומים חוצי גבולות וכן התקיים שיח עם מדינות שונות באשר לבחינת היתכנות ליישום פרויקט של תשלומים חוצי גבולות בין ישראל למדינות שונות כחלק מיישום 19 אבני הדרך של ה G20 לקידום תשלומים חוצי גבולות.
10. **סכמות אמצעי תשלום** – הפיקוח על מערכות תשלומים העמיק את הבחינה של ההכרזה על סכמות אמצעי התשלום הפועלות בישראל. לקראת הכרזה על ההסכמים הקיימים כמערכות תשלומים מבוקרות הפיקוח על מערכות תשלומים מקדם את הגדרת המפעיל לסכמות אלו מול המשתתפים בהסכמים אלו. ובאוגוסט 2022 הוכרזה פרוטוקול אשראית EMV כמערכת תשלומים מבוקרת.
11. **קידום חוק לרישוי מתן שירותי תשלום** – כחלק ממסקנות הוועדה לאסדרת שירותי תשלום בהובלת מחלקת תשלומים וסליקה קודם חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלומים אשר יסדיר רישיון לגופים חוץ בנקאיים לספק שירותי תשלום אשר יינתן על ידי רשות ניירות ערך. בחודש מאי 2023 עבר החוק בקריאה שניה ושלישית וצפוי להיכנס לתוקף בתום שנה ממועד פרסום החוק. מאחר והמצב הפוליטי עיכב את כניסת החוק לתוקף, בנק ישראל קידם שני צעדים:
- ✓ **בשיתוף עם רשות שוק ההון המחלקה פעלה לקדם רישוי של נותני שירותי תשלום על-ידי אותה רשות, בניצול סמכויותיה הקיימות**, על-מנת לאפשר להם להתחיל לפעול עוד טרם חקיקת החוק ובחודש ספטמבר 2022 הגיעו בנק ישראל ורשות שוק ההון להסכמות בנושא, אשר מעוגנות במזכר הבנות החתום על ידי שני הצדדים. ההסכמות מתייחסות לשיתוף הפעולה בין שני הרגולטורים תוך דגש על הדרישות המשלימות אשר יחולו על הגופים על ידי רשות שוק ההון, זאת על מנת שאלו יוכלו להשתתף במערכות התשלומים. מספר חברות "פינטק", כולל חברות בינלאומיות, החלו לבחון מסלול זה. המהלך יאפשר לגופים חוץ בנקאיים בעלי רישיון מרשות שוק ההון, בטווח זמן קצר,

להתחבר למערכות התשלומים ולספק שירותי תשלום ללקוחותיהם. כניסת שחקנים חדשים למערכות התשלומים תוביל לחדשנות בשוק ולהצעות ערך לציבור.

✓ **גיבוש מתווה חיבור חברות פינטק בעלות רישיון זר למתן שירותי תשלום למערכות התשלומים**
המתווה מבוסס על תקנות הפטור של משרד האוצר המאפשרות לגופים בעלי רישיון למתן שירותי תשלום (במדינות מוכרות: ארה"ב, איחוד אירופי ובריטניה) לספק שירותי תשלום בישראל על בסיס הרישיון בחו"ל. זאת, ללא צורך בהנפקת רישיון ישראלי עד ינואר 2024. בהתבסס על כך גובש מתווה חיבור למערכות התשלומים לנותני שירותי תשלום זרים בתנאי המתווה¹¹. המתווה מחולק לשני מסלולים:

1. מסלול חיבור לסביבת הניסוי והיערכות טכנולוגית לחיבור למערכות התשלומים
2. מסלול חיבור לסביבת הייצור של מערכות התשלומים המאפשר פעילות ומיועד לחברות בעלות ותק של שנתיים ו- 5 מיליון לקוחות לכל הפחות.
12. **הפרדת הזיקות הקיימות בין חברות מס"ב לבין שב"א** – בנק ישראל בחן את שיתופי הפעולה בין מס"ב לבין שב"א והמשמעויות של הפרדה מלאה של הזיקות השונות הקיימות בין החברות. בשיח משותף עם רשות התחרות ועם החברות גובש מתווה מוסכם על כל הצדדים להשלמת ההפרדה בין החברות אשר אושר על ידי בית הדין לתחרות. בשנת 2022 החברות הופרדו ולראשונה מאז הקמתן מנוהלות בנפרד בכל ההיבטים. בנק ישראל ממשיך בליווי ומעקב אחר יישום תהליך ההפרדה, בדגש על המשך יציבותן של המערכות תוך כדי תהליך ההפרדה, והגברת עצמאותן.
13. **הסדר כשל במערכות המבוקרות** - מפעילי המערכות המבוקרות, מס"ב, ATM, ואשראית הונחו לקבוע מנגנון הסדר כשל לניהול סיכונים האשראי והנזילות של המשתתפים במערכת. בנק ישראל קבע את העקרונות להסדר בהתבסס על סטנדרטים בינלאומיים וכן ליווה את המפעיל והמשתתפים בתהליך גיבוש הסדר הכשל. בשנת 2023 הושלם יישום הסדרי הכשל ואלו נכנסו לתוקף.
14. **מזכרי הבנות** - נחתמו מזכרי הבנות עם הרגולטורים השונים ובנק ישראל מקדם מזכרי הבנות נוספים במטרה לחזק את שיתוף הפעולה והשיתוף במידע בכל הנוגע לפעילות נותני שירותי התשלום במערכות התשלומים. בנוסף, מזכרי ההבנות מסדירים גם את תיאום תהליך החיבור של נותני שירותי התשלום למערכות התשלומים עם תהליך הרישוי שלהם.
15. **CLP** - אפשרנו לגופים אשר אינם עוסקים בפעילות צולבת גישה ישירה למערכת כרטיסי חיוב של חברת שב"א בתנאים מסוימים. מדובר בגופים המתפעלים מועדוני צרכנות אשר פועלים במודל CLP- Closed Loop Payments שבו גוף אחד פועל הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. גופים אלו מתפעלים מועדון לקוחות סגור ומבצעים גם את הנפקת הכרטיס ללקוח וגם את פעולת הסליקה וההתחשבות מול בתי העסק המכבדים את הכרטיס. עד ההחלטה כל גוף CLP נדרש לתחזק תשתית סליקה עצמאית ולפרוס אותה בבתי העסק המצטרפים למועדון, מעכשיו יוכלו המועדונים להתחבר למערכת כרטיסי חיוב של חברת שב"א וכך לסלוק את כרטיסי המועדון במסופים הקיימים כבר בבתי העסק.

¹¹ פתיחת מערכות התשלומים בישראל לפעילות נותני שירותי תשלום בינלאומיים

מחלקת תקשורת הסברה וקשרי קהילה

תפקידה העיקרי של המחלקה לתקשורת, הסברה וקשרי קהילה הוא לקיים תהליכי תקשורת אפקטיביים עם בעלי העניין באקו סיסטם כדי לסייע לבנק ישראל לממש את ייעודו. המחלקה מאגדת את כלל הפעילות התקשורתית, הפרסומית וההסברתית של הבנק עם בעלי העניין – אמצעי התקשורת, הממשל, הקהילה, מובילי דעה, עובדים, רגולטורים, ארגונים לא-ממשלתיים, גופי קהילה וסביבה, ומשמשת את הנהלת הבנק והנגיד כ"זרוע המושטת החוצה" – אל הציבור – הנותנת מענים בתחומי, הדוברות, התקשורת, הנגשת המידע והפרסום.

כן חותרת המחלקה להנגשת החלטות הבנק באופן מתקדם ואטרקטיבי לבעלי העניין, למיצוב בנק ישראל כגוף חדשני המחובר לציבור, לביסוס מערכת קשרים בארץ ובעולם ולקידום חינוך פיננסי הסברה פיננסית לאזרחי ישראל.

המטה

מטה המחלקה עוסק בניהול תקציב המחלקה, תכנון תכנית העבודה ובקרה על יישומה ותיאום בין האגפים והיחידות. כן עוסק המטה בקידום פרויקטים מיוחדים ומענה לצרכים הלוגיסטיים של המחלקה.

קשרי ממשל

בתחום קשרי הממשל המחלקה אחראית לגיבוש מתווה פעולה וצעדי מדיניות, ליצירת קשרים ושיתופי פעולה עם גורמי ממשל ובעלי עניין ולתכלול הפניות המגיעות לבנק והמענה להן.

האגף לדוברות והסברה כלכלית

הואיל ובנק ישראל הוא אחד המוסדות הכלכליים החשובים במשק הישראלי, הבנק ופעולותיו מסוקרים בהיקף רחב על ידי התקשורת הכלכלית.

האגף לדוברות והסברה כלכלית, שבראשו עומד דובר הבנק, אחראי להסברת פעולות הבנק באמצעות פרסום מידע, פרסום הודעות לעיתונות, עריכת מסיבות עיתונאים ועוד. האגף מפרסם הודעות לעיתונות בנושאים שונים הקשורים לפעילות הבנק, הן בתדירות קבועה (חודשית, רבעונית ושנתית) והן בעקבות אירועים חד-פעמיים. ההודעות נשלחות לתקשורת באמצעים שונים ומופיעות במקביל באתר האינטרנט של הבנק בשפות עברית, אנגלית וערבית. נוסף על ההסברה היוזמה מטפל האגף בפניות רבות שמגיעות לבנק מדי יום מעיתונאים ומגופי תקשורת בארץ ובחו"ל.

צוות הדוברות מונה שישה עובדים, וכחלק מתפיסת ההסברה הכלכלית של בנק ישראל, הדובר וסגניו הם עובדים בעלי השכלה כלכלית, שמילאו בעבר תפקידים כלכליים בבנק. נוסף על אלה נעזר הבנק ביועצי תקשורת חיצוניים.

דרכי יצירת קשר:

כתובת הדוא"ל spokesman@boi.org.il

מספרי הטלפון בלשכה: 02-6552712, 02-6552713

מספר הפקס בלשכה: 02-6669771

האגף לקשרים בין-לאומיים

בנק ישראל מייצג את המדינה בקרן המטבע הבין-לאומית וחבר בבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים. כן מקיים בנק ישראל מקיים מגעים שוטפים עם ארגון ה-OECD ופעיל בוועדות שונות של הארגון. האגף לקשרים הבין-לאומיים בבנק ישראל מקיים קשר שוטף עם קרן המטבע הבין-לאומית ועם הבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים: משתתף בדיונים והחלפת דעות, בהצבעות ובתוכניות פיננסיות, מארח משלחות מקצועיות, מספק נתונים לפרסומים השונים של המוסדות האלה ומקבל מהם מידע.

מעורבותה הפעילה של מדינת ישראל במוסדות הפיננסיים הבין-לאומיים באמצעות בנק ישראל תורמת להידוק של הקשרים עם קובעי המדיניות הכלכלית במדינות שונות ושל הקשרים בין המשק הישראלי למשקים אחרים. במסגרת חברותה של ישראל בקרן המטבע הבין-לאומית סוקרת הקרן אחת לשנה את כלכלת ישראל. הדוח השנתי שכותבת משלחת של כלכלני הקרן נדון במועצת המנהלים שלה. בקרן משתתף נציג של בנק ישראל, המייצג את מדינת ישראל בארגון. האגף לקשרים בין-לאומיים מסייע לחטיבות הבנק בעבודתם עם בנקים מרכזיים אחרים.

היחידה לקשרי קהילה ולתקשורת פנים-ארגונית

מטרת היחידה היא להדק את הקשר של בנק ישראל עם הציבור, בהתאם לקהלי היעד השונים שעמם הוא בא במגע. היחידה עוסקת, בין היתר, בייזום, תיאום והובלה של שולחנות עגולים בנושאים מקצועיים המיועדים לאוכלוסיות שונות; בהגברת השקיפות של תוכני הבנק והנגשתם לציבור הרחב; בתהליכי שיתוף הציבור, שמטרתם לשקף את עמדות הציבור למקבלי ההחלטות בבנק; בהובלה והפקה של כנסים ואירועים הסברתיים לקהילה בתחומי עיסוקו של הבנק.

אחת הפלטפורמות המרכזיות לקשר עם הציבור והקהילה הוא באמצעות מרכז המבקרים שכפוף אף הוא ליחידה (ראה פירוט בהמשך).

בנוסף, היחידה אחראית גם על תחום החינוך הפיננסי. בתחום זה היחידה פועלת להגברת המודעות הפיננסית בקרב אוכלוסיות שונות בחברה הישראלית.

לצד אלה היחידה אחראית גם על התקשורת הפנים-ארגונית של הבנק.

התפקידים המרכזיים של פונקציית התקשורת הפנים-ארגונית הם אופטימיזציה של ערוצי התקשורת בארגון; חיזוק הדיאלוג הארגוני בין כל הדרגים בארגון; העלאת המודעות של עובדי הבנק לנושאי הליבה שלו; העצמת העובדים וחיזוק "גאוות היחידה" והשייכות לבנק.

היחידה למדיה דיגיטלית

היחידה הוקמה ופועלת על-מנת לעבד ולהנגיש את פעילויות בנק ישראל ולתקשר את מסריו לקהלי היעד הרלבנטיים - הממשל, השווקים, המומחים והציבור הרחב – באמצעות מוצרי תוכן דיגיטלי קבועים המותאמים לפלטפורמות ולקהלי יעד השונים. והכל בהתאם לנושאים והסטנדרטים המקצועיים המחייבים את בנק ישראל כבנק מרכזי מוביל בעולם.

היחידה אחראית לנכסים הדיגיטליים הנוכחיים של בנק ישראל ומקדמת תכנון ויישום של אסטרטגיה שבמסגרתה יקים הבנק וינהל פלטפורמות תוכן נוספות במדיה החברתית והדיגיטלית

בנוסף אחראית היחידה על הקמפיינים השיווקיים של הבנק בערוצי התוכן השונים. במסגרת זו היא מרכזת את תהליך התכנון, התקצוב וההוצאה לפועל של הקמפיינים מול היחידות הרלבנטיות בבנק ישראל מצד אחד ומול עולם המדיה והפרסום מהצד השני.

מרכז המבקרים

מרכז המבקרים מהווה חלק מהיחידה לקשרי קהילה בבנק ישראל ומהווה פלטפורמה משמעותית להידוק הקשר עם הציבור. מרכז המבקרים של בנק ישראל מציג את תפקידיו העיקריים של הבנק המרכזי, את הצורך בעצמאותו ואת תרומתו לכלכלת מדינת ישראל, תוך הקניית מונחים בסיסיים בחינוך פיננסי. הואיל ומטבע הוא אחד מסמלי הלאום, מרכז המבקרים מציג את תולדות המטבע בארץ תוך המחשת השתקפותה של מורשת העם והמדינה בראי המטבע.

הביקור במרכז חווייתי ומגוון, והוא כולל: תערוכה, שבה מוצגים מטבעות עתיקים, שטרות ומטבעות שהונפקו בארץ מימי המדינה-שבדרך ועד ימינו, תחליפי כסף ועוד; סרטים המתארים את התפתחות אמצעי התשלום ואת פעילותו המרכזית של בנק ישראל – שמירה על יציבות המחירים; סרטונים המתארים כיצד ניתן לזהות שטרות מזויפים ועוד.

מרכז המבקרים הוכר על ידי המועצה לשימור אתרים כאתר מורשת בזכות שימורם והצגתם של המטבעות היהודיים העתיקים, והוא אחד האתרים הנכללים ב"שביל העצמאות".

מרכז המבקרים נמצא בבניין בנק ישראל בתל אביב, רחוב לילנבלום 37 (פינת רחוב נחלת בנימין). המרכז, על כל מתקניו, נגיש לנכים; הביקור מיועד לציבור הרחב מגיל 8 ומעלה ואינו כרוך בתשלום. המרכז פתוח ללא תיאום מראש בימים א-ה בין 10:00 ל-16:00. ביקורי קבוצות (כולל הדרכה פרונטלית) מחייבים הרשמה מראש בלבד.

מדור פרסומים

מדור פרסומים עוסק בתרגום ובהפקת פרסומי הבנק בעברית ובאנגלית, עריכתם, עיצובם הגרפי ופרסומם – דיגיטלית באתרי אינטרנט ובדפוס בחוברות וספרים.

שימור ידע

תפקידו העיקרי של הגוף הממונה על ניהול ידע ומידע הוא קידום תהליכי שימור, שיתוף, הנגשה ופיתוח של מידע וידע בבנק; זאת לשם הבטחת הביצועים והמשך מינוף הבנק כגורם מקצועי מוביל. הפעילות מתנהלת הן בתוך הבנק – ביחידות המקצועיות וביניהן – והן כלפי חוץ: בקשרי הבנק עם הציבור. פעילויות מרכזיות:

- שימור ידע של מומחים בעלי התמחות ייחודית בבנק, ובחלק מהמקרים במדינת ישראל;
- חיזוק שיתוף ידע בין עובדים; חיזוק שיתוף ידע עם הציבור דרך ערוצי מדיה שונים.
- הנגשת ידע באמצעות ארגון תכנים, סידור ספריות מסמכים וגיבוש תבניות.
- פיתוח ידע באמצעות הפקת לקחים.

פעילויות דגל לדוגמה הן "חדר בריחה" דיגיטלי להכרת תולדות הבנק, כחלק ממרכז המבקרים, ובנק ידע שיתופי – פרויקט חוצה-חטיבות לתוצרי חו"ל, הדרכה ועוד.

אתר האינטרנט

אתר בנק ישראל בכתובת: <http://www.boi.org.il> מיועד הן לאנשי מקצוע, והן לציבור הרחב. האתר מכיל מגוון רב של נושאים הקשורים בפעילות השוטפת של בנק ישראל, בכלכלת ישראל ובשרות לציבור. בדצמבר 2022 עלה לאוויר אתר האינטרנט החדש, הכולל אפיון מחדש של התוכן לפי נושא ולא בהתאם למבנה

הארגוני של הבנק, עיצוב ופיתוח בפלטפורמה המאפשרת שימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים, עם דגש על חוויית המשתמש.

אחד החידושים המרכזיים באתר הוא הסטטיסטיקה. מאגר הסדרות על כלכלת ישראל כולל רחב יותר של סדרות, כל הנתונים באתר מרוכזים במקום אחד. שולבו באתר כלי BI דינמיים לתצוגה ויזואלית של נתונים ודשבורדים בנושאים שונים.

האתר החדש פותח ב-3 שפות, מותאם לגלישה במובייל ונגיש לבעלי מוגבלויות כמתחייב מחוק שוויון זכויות לבעלי מוגבלויות.

הפרסומים של בנק ישראל מוצגים באתר האינטרנט בעברית ובאנגלית, חלקם במקביל לפרסומם בדפוס. פרסומים אלה כוללים דוחות תקופתיים כגון דוח המדיניות המוניטרית (חצי שנתי) ודוחות על תחומים שונים בכלכלת ישראל, ובראשם הדוח השנתי של בנק ישראל. בנוסף מוצגים באתר הרצאות ומאמרים של נגיד/ת הבנק, מנהלים וכלכלנים, עבודות מחקר, מאמרים וניירות עמדה בתחומים שונים בכלכלת ישראל.

האתר כולל ארכיון היסטורי של פרסומי הבנק. הפרסומים הם בפורמט אוניברסלי המאפשר צפייה והדפסה. כך, דוחות בנק ישראל, סדרת המאמרים לדיון וסקרי בנק ישראל, בעברית ובאנגלית, שפורסמו לפני הקמת אתר האינטרנט, נסרקו והועלו לאתר האינטרנט.

החלק של "**מידע ושרות לציבור**" כולל את האפשרות לאתר חשבונות ולקוחות מוגבלים, מידע השוואתי על ריביות בבנקים, קמפיינים והדרכה ללקוחות הבנקים במגוון נושאים בהם, חשבונות עו"ש, עמלות הבנקים, צ'קים, כרטיסי חיוב, משכנתאות וחוזים אחידים. המידע לציבור בתחום זה מתעדכן באופן שוטף. בנוסף, קיים IBAN לזיהוי חשבונות בנק וקיימת אפשרות לבדוק אם קיימות מלוות חובה שטרם נפדו.

בנוסף, קיימת פלטפורמה המאפשרת לאנשים בעלי חשבונות מוגבלים לקבל מידע אישי אודות ההגבלה, בהם הסיבה להגבלת החשבון ומתי תוסר ההגבלה.

במסגרת **השקיפות** של פעילות בנק ישראל בתחום המוניטרי מפרסם הבנק באתר האינטרנט את סיכומי הדיונים לקבלת החלטת הריבית, ומפורסמות גם ההחלטות וסיכומי הדיונים של הועדה המוניטרית גם בנושאים אחרים ופרוטוקולים של המועצה המנהלית.

לרשות הציבור עומדים באתר **שערי החליפין היומיים היציגים**, המתעדכנים מידית לאחר קביעת השערים היציגים על ידי בנק ישראל. כן קיים באתר מנגנון לחיפוש שערי חליפין יומיים היסטוריים למטבעות שונים, החל משנת 1977. בנוסף קיימת באתר האפשרות לקבלת סדרות של שערי חליפין יציגים לפי בחירה של תקופה ומטבע, בצורות שונות **ההודעות לעיתונות** של בנק ישראל מתפרסמות באתר הבנק. ההודעות הן מקור למידע רב אודות פעילות בנק ישראל, כולל החלטות הריבית החודשיות, פעילות מערכת הבנקאות, ונושאים כלכליים אחרים שעל סדר היום. בחלק "**בנק ישראל**" מופיעים ההיסטוריה ותפקידי בנק ישראל, פרטים על נגיד הבנק, המשנים, ונגידים קודמים, מידע על בעלי התפקידים מרכזיים בבנק ישראל, והמבנה הארגוני. בקרוב צפויים לעלות לאתר דפי חטיבה/ מחלקה הכוללים, בין היתר, מבנה ארגוני של כל חטיבה/ מחלקה, קורות חיים של מנהל/ת החטיבה/ מחלקה, הסבר על תפקידי החטיבה, האגפים והיחידות.

הסעיף "**צור קשר**" כולל כתובות דואר, דואר אלקטרוני, ומענה טלפוני לפניות הציבור בתחומים שונים. וטופס מובנה להגשת פנייה.

כידוע, בנק ישראל הוא המנפיק הבלעדי של מטבע ישראלי. באתר מצוי קטלוג של **השטרות והמטבעות של ישראל**, החל מסדרות בנק אנגלו פלשתינה ועד לסדרות השקל החדש. קטלוג זה זכה לעיצוב מחודש וידידותי המאפשר צפייה מהירה ונוחה בסדרות ובפרטים על שטרות ומטבעות שונים. הקטלוג מופיע באתר גם

באנגלית ובערבית. הועלו סרטונים, ומידע המונגש לאנשים בעלי מוגבלויות. כחלק מהשרות לציבור, סימני הביטחון שעל השטרות מודגמים באמצעות סרטונים.

לנוחיותם של גורמים מקצועיים ואחרים, בארץ ובחו"ל שאינם דוברי עברית, ניתן לגלוש באתר בשפה **האנגלית**. בחלק זה של האתר מופיע תרגום של חלקים גדולים של התכנים בעברית, והוא הולך ונעשה מקיף יותר, תוך שיפורים בעדכניותו. הושם דגש על תרגום מיידי של נאומים והרצאות של נגיד הבנק, הודעות לעיתונות, פרסומים תקופתיים וכן על הרחבה של תחום המחקרים ומאמרים פרי עטם של כלכלני הבנק.

ריכוז נתונים על בקשות מידע לבנק ישראל 2021-2022

2022	2021	פירוט הפניות
223	250	מספר הפניות למידע
194	225	מספר הפניות שנענו במלואן
24	19	מספר הפניות שנדחו
5	6	מספר הפניות שנענו חלקית
94.1%	95%	שיעור הפניות שנענו תוך 30 יום
		מזה :
89.5%	96%	• בחיוב
0.5%	1%	• - באופן חלקי
10%	3%	• - בשלילה
4%	2%	שיעור הפניות שנענו תוך 60 יום
		מזה :
44%	40%	• - בחיוב
23%	20%	• - באופן חלקי
33%	20%	• - בשלילה
1.9%	3%	שיעור הפניות שנענו מעבר ל-60 יום

* סיווג הפניות למידע ע"פ "חוק חופש המידע" (סעיפים 1 ו 7 בחוק) הנכלל בריכוז הוא רק בקשר לפניות ישירות (ובכתב) ולא בעניין פניות לקבלת מידע כלשהו.

מיון התשובות שנענו בשלילה, או באופן חלקי, לפי העילות המפורטות בחוק, בשנת 2022 :

מספר הפניות שנענו באופן חלקי או בשלילה	העילה
	פגיעה בפרטיות
11	לא ניתן לאתר
3	המידע מצוי בידי רשות אחרת
3	החוק אינו חל
12	איסור על פי דין
29	סה"כ

מספר עתירות שהוגשו על החלטות הממונה בשנת 2022 – 1

מאגרי מידע בבנק בהתאם לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
נכון ליום 8.6.2023

חטיבה/מחלקה/אגף	שם מנהל/ת המאגר	שם המאגר	קוד הרשות להגנת הפרטיות
טכנולוגיית המידע	חנה עמר	המאגר הלאומי לנתוני אשראי	700063645
הפיקוח על הבנקים	נועה גרנות רייך	פרטי משכנתאות	700060946
	רונן שריקי	בעלי חשבונות ללא תנועה	700061912
	סימה שפיצר	בדיקת התאמת נושאי משרה	700061973
	יפעת שגב	חשיפות אשראי	196924
		לווים בעלי אשראי במט"ח	621760
		אנשים קשורים במערכת הבנקאות	990084933
	גדעון מאור-שביט	לקוחות וחשבונות מוגבלים	990036467
	יוליה קרמן	פרטי סגל בכיר במערכת הבנקאית	700063240
	עינב הכט-עמיר	מערכת CRM (ניהול פניות הציבור)	700006509
	מאיר היימן	מעילות במערכת הבנקאית	700063595
	זיו נאור	חשבונות לאנשים פרטיים	700064474
מיטל הראל	מודול HR כוח אדם	700045698	
משאבי אנוש ומינהל	יניב לוי	ניהול התנועות בבנק ישראל	700061521
	שירה מירון קלודובסקי	מצלמות מעקב	700064752
		מבחני הערכה	700061522
		משכורת	990026933
	דפנה קטן	א.מ.ת. - ארכיון נתוני שכר	990080936
	יהודית פרידמן	רישוי רכב עובדי בנק ישראל	990080929
		הלוואות עובדים	990026963
	דניאלה זיני	ביטוחי עובדים : בריאות, שיניים, סיעוד וחיים	700061524
	דורון סלובטיצקי	ספקים חיצוניים - SAP	990026956
	מידע וסטטיסטיקה	לירן כליף	מערכת דיווחים ישירים
מכשירים פיננסיים נגזרים			72601
מערכת פרטנית - פעילות במט"ח			880006296
ורד תייר		יתרת ניירות ערך סחירים	991000048
מיכל שמואל		עסקאות בדירות	700064511
משה אטרמן		רשם החברות	700064770
מטבע	נתנאל ריבלין	מאגר מערכת לניהול מזוייפים	700062860
אגף החשבונות	יפה משה	מאגר מלוות מדינה	990027304
	יפה משה	מרשם אוכלוסין	700062994
הוצאה לאור	אילנה לוי	מודול SD לקוחות	700045681
חטיבת השווקים	רגינה סבוב	מוקד הקלטת שיחות טלפוניות של חדר עסקות בבנק ישראל	700067585
המחלקה המשפטית	מיכל סיני לויתן	בטוחות	700070027
הביקורת הפנימית	שי רוזנשטוק	ביקורת פנימית	טרם ניתן מספר

פרסומי בנק ישראל

באתר האינטרנט של בנק ישראל מופיעים כל הפרסומים המודפסים, וכן פרסומים נוספים שאינם יוצאים לאור בדפוס. כל הפרסומים ניתנים לצפייה והורדה ללא תשלום בכתובת:

<https://www.boi.org.il/publications/regularpublications/>

ובאנגלית בכתובת:

<https://www.boi.org.il/en/communication-and-publications/regular-publications/>

חוברות וספרים שהבנק פרסם בשנת 2022:

- ◇ דוח המדיניות המוניטרית (פעמיים בשנה), עברית ואנגלית.
- ◇ התחזית המקרו כלכלית של חטיבת המחקר (רבעוני)
- ◇ דוח בנק ישראל, עברית ואנגלית
- ◇ דין וחשבון כספי, עברית ואנגלית.
- ◇ מערכות התשלומים והסליקה בישראל, עברית ואנגלית.
- ◇ דו"ח היציבות הפיננסית, עברית ואנגלית. (פעמיים בשנה)
- ◇ דוח יתרות מטבע חוץ, עברית ואנגלית.
- ◇ מערכת הבנקאות בישראל, סקירה חצי שנתית, עברית ואנגלית.
- ◇ מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית, עברית ואנגלית.
- ◇ סקירת פעילות הפיקוח על הבנקים בתחום הטיפול בפניות ותלונות ציבור
- ◇ מבט סטטיסטי, עברית ואנגלית.
- ◇ מחלקת המטבע סקירה שנתית.
- ◇ דוח תקופתי ועד המסלקה.
- ◇ ניירות תקופתיים של חטיבת המחקר, עברית ואנגלית.
- ◇ סדרת מאמרים לדיון של חטיבת המחקר, עברית ואנגלית.
- ◇ סקר בנק ישראל מס' 92.
- ◇ Israel Economic Review Vol 20 No. 1,
- ◇ מחקר בגובה העיניים, גיליון 2 ו-3
- ◇ לקט ניתוחי מחקר ומדיניות
- ◇ סקירת פניות הציבור של מערכת נתוני אשראי לשנת 2021.
- ◇ פרסום ספר "מדיניות מוניטרית בתקופת יציבות מחירים"